

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra správního práva a správní vědy

**Prostředky právní ochrany proti služebním
zákrokům**

Bakalářská práce

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. JUDr. PhDr. Zdeněk Fiala, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Jiří Bjaček

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 1. 3. 2022

Jiří Bjaček

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. JUDr. PhDr. Zdeňku Fialovi, Ph.D. za vedení mé práce, za jeho vstřícný přístup, trpělivost a cenné rady při zpracovávání této práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá prostředky právní ochrany proti služebním zákrokům. V úvodu se budu věnovat vymezení pojmů služební zákrok jako forma faktického jednání a interní akty řízení. Následně popíšu formy faktického jednání a znaky služebního zákroku. Poté se spíše budu věnovat upozornění a stížnosti v rámci Policie České republiky s tím, že se dotknu vnější kontroly Policie České republiky. Popíšu organizaci vnitřní kontroly Policie České republiky, její činnost a statistiku stížností, upozornění. Současně je doplněna o případovou studii. Práce je zpracována v souladu se současnými aktuálními poznatky.

KLÍČOVÁ SLOVA

služební zákrok * úkon * faktický zásah * vnitřní a vnější kontrola * stížnost * upozornění * zásahová žaloba * ústavní stížnost * kazuistika

ANNOTATION

This Bachelor thesis deals with the meanings of legal protection against service (police) intervention. In the introduction, I will dedicate to definition of the service intervention as a form of factual act and to internal acts of management. Then I will describe the forms of factual acts and the characteristics of the service intervention. Afterwards, I will focus on notices and complaints within the Police of the Czech Republic and I will mention related external supervision of the Police of the Czech Republic. As a follow up to that I will describe the organization of internal supervision of the Police of the Czech Republic, its activity and statistics of complaints and notices. It is complemented by the case study. The thesis was composed in accordance with current knowledge.

KEYWORDS

service intervention * act * factual act * internal and external supervision * complaint * notice * legal action for illegal intervention * constitutional complaint * case interpretation

Obsah

ÚVOD.....	6
1 VYMEZENÍ POJMŮ.....	7
1.1 Služební zákrok jako forma faktického jednání	7
1.2 Interní akty řízení.....	8
2 FORMY FAKTICKÝCH JEDNÁNÍ	10
2.1 Faktické pokyny.....	10
2.2 Bezprostřední zásahy.....	10
2.3 Exekuční úkony	12
2.4 Zajišťovací úkony	12
3 ZNAKY SLUŽEBNÍHO ZÁKROKU	13
3.1 Přiměřenost.....	13
3.2 Iniciativa	14
3.3 Zdvořilost.....	18
3.4 Prokazování příslušnosti	20
3.5 Poučování	21
4 PODÁNÍ.....	23
4.1 Upozornění.....	24
4.2 Stížnost	25
4.3 Námitka	28
5 ZÁKONNÝ ZÁKLAD ČINNOSTI VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ KONTROLY	31
5.1 Vnější kontrola.....	32
5.2 Vnitřní kontrola	38
6 ODPOVĚDNOST ZA NEZÁKONNÝ ZÁSAH.....	40
6.1 Ústavní stížnost.....	41
7 STATISTIKA.....	43
8 KAZUISTIKA	45
8.1 Upozornění.....	45
8.2 Stížnost	51
ZÁVĚR.....	58
LITERATURA	61

ÚVOD

Cílem této práce je identifikovat a charakterizovat prostředky právní ochrany proti služebním zákrokům. Zaměřit se především na předmětnou problematiku v rámci Policie České republiky a okrajově uvedu příklad, kdo může služební zákrok provést i mimo instituci Policie České republiky. Popsat prostředky právní ochrany a jejich náležitosti, a to s ohledem k mé praxi získané na oddělení skupiny vnitřní kontroly Obvodního ředitelství policie Praha I, aby následně mohly být pochopeny principy a postupy v rámci ochrany proti zákrokům policie, ale i ve všeobecné rovině. V návaznosti na uvedené si dále dovoluji shrnout naznačenou problematiku, popsat nedostatky, které jsem za svou praxi zjistil při zpracovávání podání k nesouhlasu s úředním postupem a chování policistů, a navrhnout změny pro efektivnější fungování veřejné správy v předmětné oblasti. Pro lepší vyobrazení této specifické problematiky uvedu příklady z praxe, kterými se pracovníci vnitřní kontroly u Policie České republiky zabývají nejčastěji, a doplním i statistiku od roku 2019 vztahující se k vývoji počtu upozornění a stížností a k oblastem do jakých směřovaly v rámci hlavního města Prahy. Okrajově se zmíním o správní žalobě a ústavní stížnosti.

Výše uvedené skutečnosti a neméně fakt, že doposud existuje jen málo vypracovaných podkladů usnadňujících pochopení této problematiky, pro mě byly motivací vypracovat bakalářskou práci na téma „*Prostředky právní ochrany proti služebním zákrokům*“.

Závěrečná část je věnována případové studii vybraných podání směřujících proti nezákonnému zásahu. Bude uveden příklad upozornění a stížnosti.

Celou bakalářskou prací se prolíná snaha poukázat na nedostatky a zvláštnosti týkající se uvedené problematiky, přičemž jsou tyto zároveň podrobeny kritice podložené bohatými poznatky z vlastní praxe.

1 VYMEZENÍ POJMŮ

Základní pojmy v této bakalářské práci jsou vedeny k tématu Prostředky právní ochrany proti služebním zákrokům. Rozhodně se nejedná o komplexní vyjmenování všech základních pojmů v rámci správního práva a správní vědy, ale pojmy související s tématem, aby dohromady dávaly ucelený obraz k tématu.

1.1 Služební zákrok jako forma faktického jednání

Služební zákrok jako forma faktického jednání se skládá ze dvou pojmů. První z pojmů je služební zákrok, který není přímo definován v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ale z paragrafu 10 odstavce 5 uvedeného zákona implicitně vyplývá, že se jedná o úkon, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly (donucovacího prostředku či zbraně) nebo hrozby jejího použití, za dodržení zákonných podmínek. Policista musí postupovat tak, jak mu přikazuje zákon, zatímco občan může činit vše, co zákonem není výslovně zakázáno. Služební zákrok může provést mimo policisty i celník, příslušník Vězeňské služby ČR, příslušník Generální inspekce bezpečnostních sborů, obecní strážník a vojenský policista dle a v mezích příslušných zákonů.

Druhé z pojmů je samotné faktické jednání, které můžeme definovat jako zásah orgánu veřejné správy do právních poměrů fyzických a právnických osob¹ probíhající bezprostředně, rychle, přímo na místě v reakci na konkrétní jednání osoby. Faktická jednání tak představují neformální správní činnost, která musí být uskutečňována na základě zákona prostřednictvím jednotlivých úředních osob. V případě Policie České republiky se bude jednat vždy jen o policisty, jelikož služební zákrok může provést jen policista nikoliv civilní zaměstnanec policie. V případě úkonu se budeme bavit jak o policistech, tak i o civilních zaměstnancích, kteří mohou provést úkony související s jejich pravomoci a působnosti stanovené zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Faktický zásah není výsledkem nějaké formální procedury, ale bezprostřední reakcí v našem případě policisty či zaměstnance Policie České republiky na nastalé skutkové okolnosti.

¹Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecká část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, 110-111 s.

Povinnost či oprávnění jej provést vzniká za určitých okolností přímo na základě zákona. Policista musí předpokládat uskutečnění úkonu již při vyhodnocování situace na místě, kde se zrovna nachází, obecně bez potřeby procesní interakce.² V praxi hovoříme např. o použití zbraně policistou, silniční kontrola, omezení osobní svobody, prokázání totožnosti, vykázání nepovolané osoby z místa konání, předvedení a další. Za společné (charakteristické) znaky uvedených forem faktických jednání lze považovat neformálnost, soulad se zákonem, sepětí s úřední osobou, zpravidla terénní výkon a závaznost. Osoba, vůči které výše uvedené úkony směřují, je povinna jich uposlechnout nebo je strpět. V tom spočívá jejich právní závaznost.³ V zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, v ustanovení § 114 je doslova uvedeno „Každý je povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty; to neplatí, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat.“⁴ Pokud osoba neuposlechne, může to mít za následek použití intenzivnějšího donucovacího prostředku, odpovědnost za přešůpek nebo za škodu nebo trestní odpovědnost. Úřední osoba, která úkon provádí, je povinna dodržovat v průběhu určitá pravidla, pokud jsou stanovena. Proti těmto úkonům se lze bránit podáním stížnosti, v některých případech žalobou ve správním soudnictví nebo ústavní stížností. Osoby, které jsou svědky těchto úkonů, mohou taktéž upozornit na nezákonnost či nepřiměřenost postupu příslušníka, který úkon provedl.

1.2 Interní akty řízení

Jedná se o normativní správní akty, nyní nazývané pojmem „nařízení“. Jsou výsledkem právotvorné činnosti orgánů veřejné správy. Mají imperativní povahu, mocenský a autoritativní charakter. Jde o jednostranné právní akty obsahující obecně závazná pravidla chování, jež se vztahují na blíže neurčený okruh adresátů. Jejich ustanovení jsou právně závazná a mocensky vynutitelná. Jinak vyjádřeno, neplnění a nerespektování stanovených pravidel může být zákonným

² Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 185

³ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecná část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 111.

⁴ Ustanovení § 114 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

způsobem sankcionováno a vynucováno. Normativní správní akty jsou akty podzákonné, to znamená, že musí být vydány tzv. *secundum et intra legem*. Tedy podle zákona a v mezích zákona.⁵

Vnitřní předpisy jsou vydávány za účelem zabezpečování a fungování určitého organizačního celku a regulují jeho vnitřní chod. Jde o předpisy, které mají omezenou osobní působnost, neboť zavazují výlučně osoby v rámci vztahů nadřízenosti a podřízenosti v určité organizaci. Postrádají tedy obecnou závaznost a nejsou prameny práva. K vydání tohoto aktu není zapotřebí zvláštního zákonného zmocnění. Oprávnění vydat tento předpis vyplývá již ze samotného nadřazeného postavení orgánu, který ho vydává, vůči adresátům.⁶ V rámci Policie České republiky převážně hovoříme o interních předpisech, nařízeních, pokynech a provozních předpisech, které vydává například Policejní prezídium jako pokyn nebo nařízení policejního prezidenta. Krajská ředitelství policie tyto akty vydávají taktéž, jako pokyn nebo nařízení krajského ředitele policie jednotlivého kraje.

Dodržování těchto interních aktů řízení je zakotveno v zákoně č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, kde je povinnost vyžadována v rámci služební kázně. Konkrétně je zde uvedeno, že *„služební kázeň spočívá v nestranném, řádném a svědomitém plnění služebních povinností příslušníka, které pro něj vyplývají z právních předpisů, služebních předpisů a rozkazů.“*⁷

⁵ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecká část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 70.

⁶ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecká část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 82.

⁷ Ustanovení § 46 odst. 1 zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

2 FORMY FAKTICKÝCH JEDNÁNÍ

2.1 Faktické pokyny

Pokyny spočívající ve vyslovení zákazu nebo příkazu určitého jednání, který je jeho adresát povinen respektovat. Tento úkon není výsledkem žádného formálního řízení. K udílení faktických pokynů dochází především mimo prostory vykonavatelů veřejné správy. Jejich formu zákon zpravidla nepředepisuje a z povahy věci vyplývá, že úkon bude učiněn ústně, popř. signalizován posunkem nebo za pomoci technického zařízení. Pro lepší představu může jít o pokyn policisty k zastavení motorového vozidla nebo jeho řízení provozu křižovatky. Faktické pokyny vydávané v souvislosti se správním dozorem nebo se správním řízením mají písemnou podobu. V tomto případě je možné použít opravný prostředek, pokud je formálně upraven. Zcela ojediněle může mít faktický pokyn formu rozhodnutí, proti kterému je přípustný opravný prostředek podle správního řádu, může se jednat např. o vydání příkazu k odstranění stavby, která ohrožuje zdraví nebo život osob.⁸

2.2 Bezprostřední zásahy

Bezprostřední zásah je úkon k odvrácení nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy. Jde o fyzický zásah do právních poměrů osob, které toto ohrožení vyvolaly, nebo třetích osob a omezuje je to v jejich právech. Aby mohl být bezprostřední zásah realizován, musí být splněny základní podmínky:

- Existence zákonné úpravy, která takový zákrok povoluje. Zásadně se jedná o takové zákonné zmocnění formulované jako oprávnění. Bezprostřední zásahy mohou být realizovány i pod jednotným velením.
- Právem chráněný zájem musí být bezprostředně a zjevně ohrožen nebo porušen. Obecně přitom postačuje jeho ohrožení. Pravidelně půjde o bezpečnost života, zdraví nebo majetku anebo o veřejný pořádek.

⁸ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecká část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 111-112.

- Nebezpečí hrozící právem chráněnému zájmu a nelze v daném okamžiku nebezpečí odvrátit jinak. Bezprostřední zásah má tedy subsidiární povahu. Obecně pak platí, že zásah proti osobě nepřichází v úvahu tam, kde postačí domluva, výzva nebo výstraha.
- Zásah musí být přiměřený vzhledem k chráněnému zájmu, osobě, času, použití prostředků, intenzity a dalším proměnlivým okolnostem (zásada přiměřenosti). Přiměřenost se týká volby prostředků zásahu a volby způsobu jejich užití. Je možné použít pouze takový prostředek a užit ho takovým způsobem, který vede k odvrácení nebezpečí, ale který co nejméně narušuje práva osob, vůči nimž zásah směřuje.
- Splnění podmínek, které ukládá zákon, tj. určité povinnosti policisty (vykonavatele veřejné správy) před provedením nebo po provedení bezprostředního zásahu. Před provedením bezprostředního zásahu to může být povinnost upozornit či varovat dotčené osoby, popř. je vyzvat k upuštění od protiprávního jednání.⁹

Jestliže je bezprostřední zásah prováděn pod jednotným velením, přecházejí některé uvedené povinnosti ze zákona na velitele zásahu.

Pro bezprostřední zásahy je typické fyzické donucení, použití síly apod. Osoba, která porušila povinnost a vůči níž směřuje bezprostřední zásah, je povinna se mu podrobit, tedy strpět donucení. Nutná obrana proti bezprostřednímu zásahu není přípustná, neboť tento úkon je výkonem pravomoci úřední osoby (policisty).

Na povahu bezprostředních zásahů existují v teorii správního práva různé názory, bývají pokládány za specifické správní akty, za tzv. reálné akty nebo za správní činnost sui generis.¹⁰

⁹ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecká část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 112.

¹⁰ Červený, Z. in: Lukeš, Z. a kol. Československé správní právo. Obecná část. Praha: Panorama, 1981, s. 72 a 173; Ehlers, D. In: Ehlers, D., Pünder, H. (eds.). Allgemeines Verwaltungsrecht. 15. vydání. Berlín: W. de Gruyter, 2016, s. 164; Voženílek, B. K pojetí a klasifikaci forem správní činnosti. AUC Iuridica, XXVI, 1980, č. 2, s. 114.

2.3 Exekuční úkony

Další úkony, které mají donucovací charakter ke splnění již dříve uložené povinnosti, kterou povinný nesplnil dobrovolně. Předpokladem exekučního úkonu je, že byl vydán správní akt, kterým byla uložena povinnost. Správní orgán zahájí exekuční řízení. Přímá donucovací povaha je zjevná především u některých fyzických exekučních úkonů při vymáhání nepeněžitých plnění, např. při úkonů spojených s vyklížením nemovitosti, odnětí movité věci nebo při předvedení osoby. Pro jejich provedení je zapotřebí, aby byl vydán exekuční příkaz. Exekuce musí být provedena jen způsoby, které stanoví zákon a které účastníka co nejméně postihují, ale zároveň vedou k cíli. Při provádění všech exekučních úkonů platí zásada přiměřenosti. Zákon zároveň stanoví případy, ve kterých nelze úkony provést.¹¹

2.4 Zajišťovací úkony

Smyslem zajišťovacích úkonů je zajistit průběh a účel právního procesu, zejména správního řízení nebo postupu při zajišťování výkonu správního dozoru. Zajišťovací úkony mají různou povahu. Nespecifické zajišťovací prostředky slouží k opatření podkladů v rámci řízení před správním orgánem nebo při výkonu správního dozoru. Osoby, vůči níž směřují, jsou povinny tyto úkony strpět a poskytnout potřebnou součinnost k jejich provedení. Specifické zajišťovací prostředky musí být vymezeny taxativně. Typickým příkladem zajišťovacího úkonu je např. předvedení na podkladě žádosti správního orgánu, předběžné opatření, pořádková pokuta apod.¹²

¹¹ Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecná část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s.112-113.

¹² Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 189; Horzinková, E., Fiala, Z.: Správní právo hmotné. Obecná část. 3. vydání. Praha: Leges, 2019, s. 113.

3 ZNAKY SLUŽEBNÍHO ZÁKROKU

3.1 Přiměřenost

Každý zásah do osobní sféry jednotlivce, ať už je činěn v rámci jakéhokoliv postupu státu vůči jednotlivci, musí být ospravedlněn konkrétní skutečností, resp. důvodem takového omezení, a nikoliv proveden pouze proto, že orgán státu je pravomocí formálně nadán. Obecné oprávnění je pouze předpokladem realizace omezovací pravomoci, nikoliv měřítkem jeho intenzity.¹³ Policista a zaměstnanec policie jsou povinni dbát, aby žádné osobě v důsledku jejich postupu (i rozhodnutím neprovést úkon) nevznikla bezdůvodná újma. Dále jsou povinni postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon nebo osob nezúčastněných, nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.¹⁴ V podstatě vyjadřuje zásadu přiměřenosti a zdrženlivosti. Tato zásada činnosti policie je vedle zásady iniciativy tou nejdůležitější. Spolu tvoří základní dvojici principů kvalitní a efektivní práce policejního sboru. Každá z uvedených zásad typicky působí v opačném směru a regulují činnost policejního sboru tak, aby na jedné straně nedocházelo k nečinnosti, a tím k absenci ochrany práv osob, ale aby současně také nedocházelo k aktivnímu plnění úkolů policie, které by zasahovalo do práv či svobod osob v nadměrné míře. Proto existují odpovídající právní úpravy, které limitují předmětné zásahy.

Policistům a zaměstnancům Policie České republiky zásada ukládá obecnou povinnost dbát, aby žádné osobě v důsledku postupu nevznikla bezdůvodná újma (například způsobená na zdraví, životě, majetku, důstojnosti, svobodě, dobré pověsti atd.) Za bezdůvodnou újmu je třeba považovat zejména újmu, jejíž vznik není nevyhnutelným následkem řádného plnění úkolů policie, anebo která vznikla protiprávním postupem. Za bezdůvodnou újmu nelze považovat takovou újmu, jejíž vznik v důsledku úkonu buď nebyl rozumně předvídatelný, nebo byl nevyhnutelným důsledkem (řádného) provedení úkonu, tak aby byly splněny jeho cíle (smysl), a současně není tato újma zjevně nepřiměřená vzhledem k cíli sledovanému úkonem. Vzhledem k tomu, že obecně platí, že k legálnímu využití určitého oprávnění nestačí fakt, že je k úkonu policie oprávněna, policista musí

¹³ Rozsudek Ústavního soud, sp. zn. I. ÚS 1835/07.

¹⁴ Ustanovení § 11 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

mít v konkrétní situaci i nějaký racionální věcný důvod, proč dané oprávnění využívá, bylo by takové bezdůvodné využití oprávnění jedním z případů bezdůvodné újmy.¹⁵ „Každý zásah do osobní sféry jednotlivce, ať už je činěn v rámci jakéhokoliv postupu státu vůči jednotlivci, musí být ospravedlněn konkrétní skutečností, resp. důvodem takového omezení, a nikoliv proveden pouze proto, že orgán státu je takovou pravomocí formálně nadán. Takové obecné oprávnění je pouze předpokladem realizace takové omezovací pravomoci, nikoliv měřítkem jeho intenzity.“¹⁶ „Orgán veřejné moci proto vykonává určitou pravomoc a kompetenci ultra vires nejen tehdy, jedná-li mimo formálně zákonem stanovený rámec pravomocí a kompetencí, ale materiálně též tehdy, pokud svým jednáním nesleduje určitý předvídatelný a racionálně zdůvodnitelný účel, pro který mu byla určitá pravomoc a kompetence svěřena, resp. tehdy, narušuje-li svým, byť o zákon se opírajícím postupem základní práva dotčených osob více, než je nezbytně nutné k tomu, aby byl ještě dosažen zákonem stanovený účel.“¹⁷ Navíc stanoví povinnost zohlednit i důsledky rozhodnutí nekonat, tedy posuzování volby, zda zasáhnout, či nikoliv, ve světle následků plynoucích z nepřistoupení k akci. Policista tedy musí zvažovat nejen újmu, kterou může způsobit svým aktivním jednáním osobě, vůči níž úkon provede, ale také újmu, která hrozí např. osobě ohrožené jednáním jiné osoby či jinou situací z toho, že se zdrží provedení úkonu nebo přijetí jiného opatření.¹⁸

3.2 Iniciativa

V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil. Policista má tuto povinnost i v době mimo službu, je-li bezprostředně ohrožen život, zdraví nebo svoboda osob

¹⁵ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 63-66; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zkon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 73-75.

¹⁶ Rozsudek Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 1835/07.

¹⁷ Rozsudek Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 1849/08.

¹⁸ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 63-66; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zkon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 73-75.

anebo majetek nebo došlo-li k útoku na tyto hodnoty.¹⁹ „V případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, k jehož odstranění je příslušný jiný orgán veřejné správy a hrozí-li nebezpečí z prodlení, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen přijmout vhodné opatření k odstranění bezprostředně hrozícího nebezpečí a v případě potřeby vyrozumět příslušný orgán veřejné správy. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době tento orgán o tomto ohrožení nebo porušení bez zbytečného odkladu vyrozumí.“²⁰ Jde o zásadu iniciativy, kdy má policie při určitých situacích zákonnou povinnost aktivní činnosti za účelem plnění působnosti policie. V případě, že dojde k porušení či ohrožení vnitřního pořádku a bezpečnosti v oblasti, která spadá do působnosti (úkolů) policie, je policie vždy povinna přijmout adekvátní opatření k odstranění tohoto ohrožení či poruchy. Adekvátním opatřením je dle zákona jednak úkon, kterým zákon rozumí jakýkoliv úkon, který spadá do pravomoci policie, tedy využití některého ze zákonných oprávnění, jednak přijetí jakéhokoliv jiného vhodného opatření (které není úkonem). Zatímco úkon je tedy výkonem některé konkrétní pravomoci policie jako orgánu veřejné správy, jiné opatření jsou jakékoliv (faktické či právní) činnosti, ke kterým není třeba výslovného zákonného zmocnění, neboť nezasahují do práv či právem chráněných zájmů, které policie koná v rámci plnění úkolů. Pravomocí policie přitom rozumíme souhrn oprávnění, souhrn právních prostředků k plnění působnosti policie. Porušením vnitřního pořádku a bezpečnosti rozumíme porušení jakéhokoliv právem chráněného zájmu v oblasti vnitřního pořádku a bezpečnosti.²¹ Úkoly policie pak upravuje § 2 zákona o policii, dle tohoto ustanovení je „*Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, ...*“²²

Z hlediska zákona o policii lze poukázat na faktické pokyny, jimiž se na místě neformálně a ústně udílejí konkrétní zákazy nebo příkazy. Každý je povinen

¹⁹ Ustanovení § 10 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

²⁰ Ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

²¹ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s.53-63; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 63-73.

²² Ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

příkazu, či pokynu policisty uposlechnout, což stanoví i zákon o policii, kde je doslova uvedeno, že *„Každý je povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty; to neplatí, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat.“*²³ S tímto souvisí usnesení Ústavního soudu, kdy se ústavní soud ztotožnil s názorem, že občané jsou povinni se podrobit výkonu pravomoci úřední osoby bez ohledu na vlastní soukromý názor. Jsou-li přesvědčeni, že tímto jednáním bylo porušeno jejich právo nebo jim byla způsobena škoda, mohou se proti takovému postupu úřední osoby bránit jiným zákonným způsobem. Ústava, Listina základních práv a svobod ani žádná jiná právní norma nepřipouští, aby občané nejprve hodnotili zákonnost postupu úřední osoby a teprve na základě toho jejich pokynů uposlechl nebo neuposlechl.²⁴

Současně vzhledem k povinnosti policisty zasáhnout i v době mimo službu není pravomoc provést úkon omezena dobou služby. To neplatí u civilních zaměstnanců, kteří mimo pracovní dobu nesmí provádět zákroky, tito jsou omezeni pracovní dobou, úkon provést však mohou. Nebezpečí lze v tomto případě chápat jako reálnou hrozbu útoku na chráněný zájem a musí se jednat o nebezpečí konkrétní, které odůvodňuje provedení zákroku. Nicméně to, zda policista plní úkoly policie v době služby, nebo mimo tuto dobu, není rozhodující pro to, zda je úkon policisty oprávněný či nikoliv. Oprávněnost úkonu policisty je třeba posuzovat podle toho, zda úkon nevybočil z působnosti policie a zda nevybočil z pravomoci, kterou mu zákon dává. Pokud policista takový úkon vykoná, je tímto momentem považován ve službě a vztahují se na něj všechny pravomoci i povinnosti, které policista musí dodržet, včetně např. povinnosti prokázat svou příslušnost k policii nebo ochrany jeho osoby jakožto úřední osoby. Policista ve službě a zaměstnanec policie v pracovní době je zákonem subsidiárně povolán k přijetí opatření k odstranění porušení či ohrožení vnitřního pořádku a bezpečnosti i v případech, kdy by k tomu byl příslušný jiný orgán veřejné správy, ale hrozí nebezpečí z prodlení. Současně musí vyzoomět příslušný orgán veřejné

²³ Ustanovení § 114 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

²⁴ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I.ÚS 176/04.

správy, je-li to zapotřebí. Jde tedy o povinnost provést urgentní zásah v zájmu vnitřního pořádku a bezpečnosti namísto příslušných orgánů, které nejsou ohrožujícímu stavu (jednání) přítomny. Pokud by však ohrožení či porucha nebyly takového rázu, že by vyvolávaly nebezpečí z prodlení, postačuje věc pouze oznámit příslušnému orgánu. Forma vyrozumění není stanovena, z tohoto důvodu postačuje forma ústní. Při časové prodlevě, nehrozí-li nebezpečí z prodlení, je možné preferovat písemnou či elektronickou formu z důvodu lepšího zadokumentování (případné prokazatelnosti předání).

Pouze policista má vymezeny důvody, kdy nemusí provést úkon či jiné opatření. V zákoně o policii jsou v ustanovení § 10 odst. 4 písm. a) tyto důvody vymezeny taxativně. Je zde například zmiňován pojem operativně pátrací prostředky, což se rozumí předstíraný převod, sledování osoby a věcí, použití agenta. Dalším z výrazů je podpůrný operativně pátrací prostředek, kdy se jedná za stanovených podmínek o informátora, krycí prostředek, zabezpečovací techniku. Zákrok pod jednotným velením zákon o policii upravuje jako soubor činností velitele zakročující jednotky (skupiny policistů). Zákon stanovuje výjimku z povinnosti iniciativy pro případy, kdy je policista ve fyzickém či zdravotním stavu, který vylučuje řádné provedení úkonu či jiného opatření, pro případy, kdy policista nedisponuje k danému úkonu nezbytným výcvikem či vzděláním, anebo pro situaci, kdy je zjevné, že policista nemůže úkon či jiné opatření úspěšně dokončit.

K výše uvedenému musíme dále dodat, že obecně zavazuje policistu použít před každým zákrokem neboli úkonem, při němž dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití, nejprve zvolání „*Jménem zákona!*“ a současně použít vhodné výzvy. Výzva většinou obsahuje podle situace pokyn k zdržení se určitého konání, k určitému konání či ke strpění určitého konání a současně poučení o možných následcích neuposlechnutí této výzvy. Tuto povinnost však policista má, pouze pokud to okolnosti dovolují.²⁵

²⁵ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s.53-63; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 63-73.

3.3 Zdvořilost

Policisté a zaměstnanci Policie České republiky by se měli chovat k občanům dle zásad slušného chování a Etického kodexu Policie České republiky. Jak jim ukládá ustanovení § 9 zákona o Policii České republiky by měli dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní.²⁶ Ustanovení je v souladu s pojetím policie jako služby veřejnosti a v souladu s moderními trendy otevřených vztahů policejních sborů s veřejností. Zdůrazňuje jako první základní povinnost policistů i zaměstnanců policie chovat se v souladu s etiketou. Policista by se tedy měl v rámci výkonu povolání zdržet nevhodného chování, které by mohlo být považováno například urážkou na cti nebo zpochybňováním důstojnosti osob. Mimo zákon o Policii České republiky ukládají policistům principy chování k veřejnosti interní akty řízení. Jeden z těchto aktů je rozkaz policejního prezidenta č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky, a to včetně jeho dvou příloh. Jedná se o zavazující dokument pro všechny policisty podřízené policejnímu prezidentovi, jehož porušení může být hodnoceno jako porušení základních povinností dle ustanovení § 45, zejména služební kázně dle § 46 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, potažmo jako kázeňský přestupek dle ustanovení § 50 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Současně jde o veřejný závazek sboru a každého policisty vůči občanům, veřejnosti a je součástí služební slibu policistů při přijímání do služebního poměru dle ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. V příloze č. 2 rozkazu policejního prezidenta č. 154/2011 je výklad některých pojmů obsažených v Etickém kodexu Policie České republiky. Jedná se např. o rovný a korektní přístup, který stanoví „*uplatňování rovnosti a korektnosti ke každému bez rozdílu, což může být v kontaktu s představiteli zejména národnostních a etnických menšin naplněno pouze respektem k jejich odlišnosti. Toto respektování odlišností v žádném případě neznamená zvýšenou toleranci k nezákonnému jednání členů těchto menšin. Naopak vyžaduje pozitivní snahu pochopit tuto odlišnost kulturních hodnot a vzorců jednání, na jejichž základě může být příslušník menšiny odsuzován, vylučován, omezován či obecně diskriminován, ať již přímo či*

²⁶ Ustanovení § 9 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

*nepřímo, pokud z jeho strany nedochází k porušení zákona. Pouze při respektu policie k odlišnosti členů minorit může být dosaženo deklarované rovnosti přístupu bez rozdílu.*²⁷ Dále zde můžeme zmínit pojmy jako ohleduplnost a taktnost, pod kterými si můžeme představit „zejména neemoční profesionální nestranné a rozhodné vystupování, především v situacích, kdy je zasahováno do lidských práv a svobod; příslušník policie nesmí být při rozhodování a jednání ovlivněn svými osobními problémy a pocity. Jedná se i o taková jednání, kdy je nutno brát v úvahu sekundární viktimizaci postižených osob trestnými činy, tragédiemi nebo událostmi s nimi spojenými, např. sdělování úmrtí rodinného příslušníka, rozloučení se se zemřelým před jeho odvozem, pokud to situace dovoluje.”²⁸ Druhým z interních aktů řízení je závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky. Zde se tento interní akt mimo jiné odkazuje na to, že jsou policisté zejména povinni řídit se ustanoveními, které jsou uvedené v Etickém kodexu Policie České republiky. Příslušník policie je dále povinen v souladu se služebním slibem dodržovat pravidla slušného chování, společenského vystupování a služební zdvořilosti.

Povinnost zdvořilosti při plnění úkolů policie stanovuje jako základní povinnost příslušníka bezpečnostního sboru i ustanovení § 45 odst. 1 písm. e) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který dále v témže ustanovení písm. i) rozšiřuje povinnost chovat se a jednat tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru i v době mimo službu. Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů vychází z potřeby zachování vážnosti postavení policisty (příslušníka bezpečnostního sboru) ve společnosti a stanoví povinnost obecně a bez ohledu na to, zda je policista ve službě, či nikoliv, má tedy širší dosah.²⁹

²⁷ Etický kodex Policie České republiky, příloha č. 2.

²⁸ Etický kodex Policie České republiky, příloha č. 2.

²⁹ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s.52-53; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 62.

3.4 Prokazování příslušnosti

Jde o jednu ze základních povinností, která je z povahy věci přirozenou podmínkou efektivního fungování jakéhokoliv policejního sboru. Při výkonu služby je pro policisty samozřejmostí prokazování příslušnosti k Policii České republiky. Tato příslušnost je prokazována zejména služebním stejnokrojem, služebním průkazem či odznakem, na kterých musí být zřetelně viditelné identifikační číslo. Zaměstnanec Policie České republiky prokazuje svou příslušnost pouze průkazem, na kterém musí být zřetelně viditelné identifikační číslo. Pokud povaha nebo okolnosti úkonu neumožňují prokázat příslušnost výše uvedeným způsobem, prokáže policista svou příslušnost k policii ústním prohlášením „Policie“. Jakmile to okolnosti úkonu dovolí, tak se policista následně prokáže služebním průkazem a způsobem, jak je již uvedeno výše.³⁰ Viditelný způsob prokázání příslušnosti k Policii České republiky upravuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 52/2015 Sb., o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky.

Současně je prokazování příslušnosti regulátorem, který zajišťuje, aby policejní pravomoci nezneužívaly osoby, které k tomu zákon neopравňuje. Nicméně policisté působí ve služebním stejnokroji nebo v občanském oděvu v závislosti na povaze konkrétní činnosti a potřebě efektivního plnění úkolů policie. Při provádění jakékoliv pravomoci (úkonu) musí policista prokázat svou příslušnost k policii. Volba způsobu prokázání závisí na konkrétní situaci tak, aby bylo co nejlépe dosaženo požadovaného efektu, tedy jasného seznámení dané osoby s faktem, že jedná s příslušníkem policie. Jak uniformy, tak průkazy musejí mít zřetelně viditelné identifikační číslo policisty a musejí být nošeny a ukazovány tak, aby toto číslo bylo zřetelně viditelné. Identifikační čísla jsou prostředkem k případnému ztotožnění daného příslušníka či zaměstnance, aniž by se současně jeho totožnost osobám automaticky sdělovala např. jmenovkou. Bez ohledu na způsob prokázání příslušnosti k policii musí být splněna podmínka zřetelné viditelnosti identifikačního čísla.

³⁰ Ustanovení § 12 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Zároveň existují výjimky z povinnosti prokazovat příslušnost k policii stanovené pro situace, kdy to povaha případu či okolnosti nedovolují. Typicky jde o případy akutních, předem nepřipravených zákroků nedovolujících prokázat příslušnost standardním způsobem. V takovém případě je policista povinen prokázat svou příslušnost alespoň ústním prohlášením „*Polície*“, které musí být z povahy věci zřetelné a dostatečně důrazné. Ve zcela krajním případě, kdy situace nedovoluje ani ústní prokázání, nemusí policista prokázat svou příslušnost ani tímto způsobem. Jakmile však tyto zvláštní okolnosti pominou, je policista povinen svou příslušnost prokázat. Nejde tedy o výjimku ve smyslu úplného vyloučení povinnosti za zákonem stanovených podmínek, nýbrž pouze o možnost dočasného odložení splnění této povinnosti. Tato výjimka se vzhledem k povaze jimi plněných úkolů nevztahuje na zaměstnance policie. Standardní výjimkou z povinnosti prokazovat příslušnost jsou situace, kdy policista svou příslušnost zastírá oprávněně. Oprávněně zastírá svou příslušnost např. policista při působení v zájmovém prostředí, policista, který působí jako agent, nebo policista, který získává poznatky o trestné činnosti, tedy policisté, kteří z důvodů plnění specifických služebních úkolů musí svou totožnost utajovat. Tato výjimka se vzhledem k povaze jimi plněných úkolů opět nevztahuje na zaměstnance policie.³¹

3.5 Poučování

„Policista je povinen před provedením úkonu poučit osobu dotčenou úkonem o právních důvodech provedení úkonu, a jde-li o úkon spojený se zásahem do práv nebo svobod osoby, také o jejích právech a povinnostech. Pokud poučení brání povaha a okolnosti úkonu, poučí nebo zajistí toto poučení ihned, jakmile to okolnosti dovolí.“³² Uvedené v policejní praxi často opomíjené ustanovení stanoví obecnou poučovací povinnost všech policistů vůči každé osobě úkonem, tedy výkonem pravomoci, dotčené. Jedná se o všechny úkony policie, nikoliv pouze o zákroky. Osobou dotčenou úkonem policisty je každý, komu plynou z úkonu nějaké právní povinnosti nebo do jehož práv a oprávněných zájmů je úkonem zasahováno. Takové poučení není vázáno na žádost dotčené osoby, policista sám

³¹ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s.66-68; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 75-78.

³² Ustanovení § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

musí osoby iniciativně v zájmu jejich právní jistoty a v zájmu preventivního a výchovného působení poučit. Samozřejmě to nevylučuje možnost občana policistu o takovou informaci požádat a je povinností policisty takové žádosti vyhovět. Pokud je úkonem zasahováno do práv nebo svobod osob, je vždy třeba dotčenou osobu o tomto poučit. Poučovací povinnost se vztahuje pouze na policisty. Pokud jde o zaměstnance, těm poučovací povinnost případně stanoví příslušné procesní předpisy, podle povahy jeho činnosti. Může se jednat např. dle § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Dočasnou výjimkou z poučovací povinnosti je možnost odložit poučení v případě, že tomu brání povaha nebo okolnosti úkonu, a to pouze do doby, kdy okolnosti pominou.

Forma poučení policistou nebo zaměstnancem policie není zákonem stanovena, může být proto jak ústní, tak písemná. Ústní forma, ale negarantuje, že poučení osoby bude provedeno odpovídajícím způsobem. Vhodnější a dokladovatelnější je nepochybně písemná podoba. I proto vnitřní předpisy policie někdy stanoví v určitých případech závazně povinnost písemného poučení stvrzené podpisem poučované osoby. V některých případech lze písemné poučení vydat, avšak vyskytují se i případy, kdy by byl naopak požadavek na písemnou formu prakticky neproveditelný. Nelze tedy povinnosti písemného poučení zobecnit. Proto zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky vychází z koncepce, že poučení je upraveno vždy až u konkrétních případů. Formu poučení je tak nutné zvážit v každém konkrétním případě.³³

³³ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s.69; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2 vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 79.

4 PODÁNÍ

Podání je definováno v pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání jako sdělení osoby adresované nebo postoupené policii mající charakter petice, stížnosti, upozornění na nedostatky v činnosti útvaru, organizačního článku policie, pracovníka nebo na protiprávní jednání pracovníka, podnětu k výkonu kontroly nebo podnětu ke zlepšení činnosti policie.

Podání se posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno. Při posuzování obsahu se použije gramatický výklad v přímé souvislosti se záměrem jeho pisatele, přičemž není rozhodné, zda byl adresován správnému útvaru nebo organizačnímu článku policie. Proto z obsahu musí být patrné, kdo jej činí, které věci se týká a co se navrhuje. Nemá-li předepsané náležitosti nebo trpí jinými vadami, a na výzvy k odstranění vad nebo doplnění podání podatel nereaguje, využije se toto podání jako podnět ke zlepšení činnosti nebo ke kontrole. Neobsahuje-li tento podnět ani informace využitelné pro policii, uloží se bez dalšího opatření. K doplnění nebo odstranění vad v podání vyzve policejní orgán v přiměřené lhůtě, kterou podateli poskytne.

Podání je možno učinit písemně nebo ústně do protokolu. V případě elektronického podání, je podmíněno, že je do pěti dnů potvrzeno vlastnoručním podpisem osoby, která jej činí. Podání zaslané datovou zprávou je již obsaženo elektronickým podpisem podatele, kde se již nevyžaduje vlastnoruční podpis podatele.

Příjem podání směřující na organizační články Policejního prezidia ČR nebo na pracovníky Policejního prezidia ČR a za jednání s podateli odpovídá vedoucí Odboru vnitřní kontroly Policejního prezidia. Za příjem podání směřující na útvary policie s celostátní působností a jejich pracovníky, krajská a obvodní ředitelství policie a jejich pracovníky, včetně jednání s podateli, odpovídají jejich ředitelé. Doručené a vzniklé dokumenty související s vyřizováním podání se evidují v informačním systému ETR. Útvary a organizační články policie nepřislušné k vyřízení podání nebo jejich části, je bez zbytečného odkladu postoupí podle

věcné příslušnosti, pokud se dá z podání určit. Podatel se o postoupení vyrozumí.³⁴

4.1 Upozornění

Jedná s o jednu z forem podání. Osoba podatele typicky není přímo dotčena jednáním nebo chováním policistů nebo zaměstnanců policie. Výklad pojmu upozornění je stanoven v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v ust. § 97. „Každý může upozornit na nedostatky v činnosti policejního útvaru, policisty nebo zaměstnance policie, nebo na skutečnost, že se policista nebo zaměstnanec policie dopustil jednání, které naplňuje znaky trestného činu, přestupku nebo kázeňského přestupku. Policista nebo útvar policie musí upozornění přijmout. Policie do 30 dnů ode dne přijetí upozornění vyrozumí toho, kdo jej učinil, o přijatých opatřeních, pokud o toto vyrozumění osoba požádá. Oznámení protiprávního jednání podle trestního řádu tímto není dotčeno.“³⁵

Postup při vyřizování podání, jimž podatel upozorňuje na výše již zmíněné nedostatky v činnosti nebo jednání upravuje čl. 27 pokynu policejního prezidenta č. 44/2018. Zde je taxativně uvedeno, že upozornění, pokud se nejedná o stížnost, petici, nebo jiná podání, jehož vyřízení upravuje jiný právní předpis, se vyřídí od doručení věcně příslušnému útvaru nebo organizačnímu článku policie nejdéle do 30 dnů, nestanoví-li příslušný pracovník jinak. Pracovník pověřený vyřízením podání je oprávněn vyžadovat od útvarů policie součinnost spočívající zejména ve vypracování odborných posouzení, vyjádření, stanovisek a dodání potřebných podkladů. Podání, z něhož je zřejmé, že bylo útvaru nebo organizačnímu článku policie zasláno na vědomí, přičemž k jeho vyřízení není příslušný ani zčásti, se založí bez dalšího opatření. Podání, které vzal podatel zpět a které neobsahuje informace důležité pro policii, se založí bez dalšího opatření a využije se jako podnět ke zlepšení činnosti nebo ke kontrole.³⁶

³⁴ Pokyn policejního prezidenta č. 44/2018, s. 2, s.13; Fiala, Z., Frumarová, K., Vetešník, P., Škurek, M., Horzinková, E., Novotný, V., Sovová, O., Scheu, L. Správní řád. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 179-195.

³⁵ Ustanovení § 97 zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

³⁶ Pokyn policejního prezidenta č. 44/2018, čl. 27.

4.2 Stížnost

Jde o další formu podání. Pojem stížnost lze definovat pomocí pokynu policejního prezidenta č. 44/2018 Sb., o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání jako popis dotčené osoby na nevhodné chování úřední osoby nebo nesprávného úředního postupu Policie České republiky. Z tohoto důvodu nenahlížíme v této práci na stížnost podle ust. § 175 správního řádu, kde mají dotčené osoby právo obracet se na správní orgán se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu. Vnitřní kontrolní orgány Policie České republiky nevystupují jako správní orgán, proto budu vycházet jen z interních aktů řízení Policie České republiky a již ze zmíněného pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, i když se tento pokyn odkazuje i na správní řád.

Podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu. Stížnost jakožto podání se tak posuzuje podle svého skutečného obsahu a bez ohledu na to, jak je označeno. Ze stížnosti musí být patrné, kdo je činí, které věci se týká a co se navrhuje. V přijaté stížnosti se vyhodnotí dotčenost podatele, dotčenost policie nebo jejího pracovníka a nevyužitelnost jiného prostředku ochrany. Zde se například odkazuje policie na ustanovení § 175 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Povinnými formálními a obsahovými náležitostmi stížnosti jsou údaje identifikující stěžovatele. Jedná se o jméno a příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu stěžovatele s vlastnoručním podpisem, jedná-li se o fyzickou osobu. V případě podnikající se fyzické osoby náležitosti stížnosti jsou jméno a příjmení, adresa zapsaná v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené evidenci jako místo podnikání. Právnícká osoba uvede název a adresu sídla. Dále popis nevhodného chování nebo nesprávného úředního postupu a náležitosti, které jsem již popsal v kapitole podání, kde je uvedeno, jakým způsobem může být podání zasláno. V případě, že stížnost nesplňuje stanovené náležitosti, vyzve příslušný orgán podatele k odstranění vad nebo doplnění stížnosti a stanoví mu k tomu přiměřenou lhůtu. Nejsou-li ve lhůtě vady odstraněny nebo není-li stížnost doplněna, nenahlíží na ni příslušný orgán jako na stížnost za podmínky, že o tom postupu byl podatel poučen.

Příslušnost k vyřizování stížnosti je již uvedeno v kapitole podání, kde je uveden příjem podání. Příslušnost k vyřízení stížnosti směřující na zákrok pod jednotným velením se určuje podle služebního místa příslušníka policie, který velel zakročující jednotce. Příslušnost k vyřízení stížnosti směřující na jednotlivce konajícího při zákroku pod jednotným velením se určuje podle služebního místa tohoto příslušníka policie. Je-li k vyřízení stížnosti příslušných více orgánů, je třeba jednotlivé části stížnosti postoupit k vyřízení těmto příslušným orgánům. Není-li možné příslušný orgán určit, rozhoduje o věcné příslušnosti policejní prezident. Stěžovatel se o postoupení stížnosti nebo její části vyrozumí.

Pracovník prošetřující stížnost prošetří skutečnosti uvedené ve stížnosti, přičemž postupuje tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, ale neprovádí nadbytečné důkazy. Opatří si nezbytné podklady, provede vlastní šetření nebo si vyžádá stanoviska, a pokud to považuje za účelné, vyslechne stěžovatele, pracovníky, vůči nimž stížnost směřuje, případně další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Stížnost musí být vyřízena do šedesáti dnů ode dne jejího doručení správnímu orgánu příslušnému k jejímu vyřízení. O vyřízení stížnosti musí být stěžovatel v této lhůtě vyrozuměn. Stanovenou lhůtu lze překročit jen tehdy, nelze-li v jejím průběhu zajistit podklady potřebné pro vyřízení stížnosti. Byla-li stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, je příslušný vedoucí pracovník povinen bezodkladně učinit nezbytná opatření. O způsobu vyřízení stížnosti vyrozumí příslušný orgán stěžovatele písemně s odůvodněním, v němž se vypořádá se všemi body stížnosti a námitkami stěžovatele. Tyto buď konstatuje, nebo provedenými důkazy vyvrátí, přičemž uvede, jaké šetření provedl a jakými úvahami byl veden při jeho hodnocení.

Pokud stěžovatel má za to, že stížnost, kterou podal u příslušného policejního orgánu, nebyla řádně vyřízena, může zaslat žádost o přešetření způsobu vyřízení stížnosti. Zde se pokyn odkazuje na ustanovení § 175 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.³⁷ V tomto ustanoví je doslova uvedeno „*Má-li stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u příslušného správního orgánu, nebyla řádně vyřízena,*

³⁷ Pokyn policejního prezidenta č. 44/2018, Čl. 31, 32, 33.

*může požádat nadřízený správní orgán, aby přešetřil způsob vyřízení stížnosti.*³⁸ Policejní orgán, který je odpovědný za vyřízení stížnosti, ji posoudí z hlediska nových skutečností, přičemž obsahuje-li nové skutečnosti související s prošetřovanou stížností, posoudí je, případně prošetří a shledá-li důvod ke změně závěru, tento závěr změní a vyrozumí o tom stěžovatele. V případě, že neshledá důvody ke změně závěru, předloží ji bez zbytečného odkladu spolu se stanoviskem a spisovým materiálem nadřízenému orgánu. O této skutečnosti následně vyrozumí stěžovatele. V případě, že stěžovatel zašle žádost o přešetření přímo nadřízenému orgánu, ten žádost postoupí podřízenému orgánu. Obsahuje-li žádost o přešetření vady, postupuje se při jejich odstranění stejně jako v případě vady samotné stížnosti. V případě, že žádost o přešetření obsahuje nové skutečnosti, které nesouvisí s prošetřovanou stížností, prošetří se jako samostatná stížnost.

Při vyřizování žádosti o přešetření se nadřízený orgán zaměřuje na posouzení správnosti způsobu, kterým podřízený orgán stížnost vyřídil. Lhůta pro vyřízení není stanovena, avšak je nutné postupovat přiměřeně k lhůtě určené pro vyřízení samotné stížnosti a s ohledem na základní principy správního práva (efektivita a právní jistota). Při zjištění, že podřízený orgán nesprávně nebo částečně nesprávně postupoval, přičemž má tento postup vliv na učiněný závěr, o této skutečnosti se vyrozumí stěžovatel a spisový materiál se s odůvodněním postoupí podřízenému orgánu k došetření. Nebo závěr se přímo přehodnotí a odůvodní, např. při nesprávné aplikaci právních předpisů nebo interních aktů řízení podřízeným orgánem nebo při chybném vyhodnocení zajištěných podkladů pro vyřízení stížnosti, popřípadě při jiných snadno odstranitelných vadách. Při postupu správném, nesprávném nebo částečně nesprávném bez vlivu na závěr se stěžovatel vyrozumí s odůvodněním. O zjištěných nedostatcích informuje nadřízený orgán příslušný podřízený orgán, který je povinen bezodkladně učinit nezbytná opatření, a pokud o to stěžovatel požádá, vyrozumí jej o přijatých opatřeních. Nadřízený orgán se o přijatých opatřeních vyrozumí vždy.³⁹

³⁸ Fiala, Z., Frumarová, K., Vetešník, P., Škurek, M., Horzinková, E., Novotný, V., Sovová, O., Scheu, L. Správní řád. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 829.

³⁹ Pokyn policejního prezidenta č. 44/2018, Čl. 34.

Stížnost není opravným ani dozorčím prostředkem, nejde ani o druh žádosti, kterou by se zahajovalo správní řízení.

4.3 Námitka

Správní řád zřizuje námitky jako specifickou formu opravného prostředku proti usnesením nebo jiným úkonům exekučního správního orgánu, proti kterým se nelze odvolat. Tyto námitky lze podat formou písemnou nebo ústně do protokolu, a to kdykoliv (bez určené lhůty) s výjimkou případů uvedených v zákoně. Námitky uplatňované v exekučním řízení nemají odkladný účinek, čímž je dbáno na urychleném prosazení práv oprávněných účastníků v exekučním řízení.

Správní řád přiznává námitkám odkladný účinek v taxativně stanovených případech, kdy námitky:

- směřují proti usnesení, jímž byla odložena nebo přerušena exekuce,
- směřují proti exekučnímu příkazu, jímž byla nařízena exekuce vyklizením,
- směřují proti usnesení, jímž byla zastavena exekuce,
- uplatňuje některý z důvodů, kdy po nařízení exekuce povinnost zanikla, zaniklo právo provádět exekuci nebo byl zrušen exekuční titul, který je podkladem pro exekuci,
- pokud se zjistí, že exekuce byla nařízena k vymožení neexistující povinnosti nebo vůči neexistujícímu povinnému,
- provedení exekuce je nepřípustné, protože před nařízením exekuce existoval důvod, pro který exekuci nebylo možno provést,
- je provedení exekuce nepřípustné, protože po jejím nařízení nastal jiný důvod, vyplývající ze zvláštního zákona nebo stavu věci, pro který nelze exekuci provést,
- rozhodne-li o tom z vážných důvodů exekuční správní orgán.

O odkladný účinek musí povinný zpravidla požádat v obsahu své námitky. Výjimka může nastat, pokud exekuční správní orgán na základě svého správního uvážení shledá závažné důvody pro přiznání odkladného účinku podaným námitkám, a to i bez toho, aby o tento odkladný účinek povinný výslovně požádal. Takový případ nastane zejména tehdy, pokud provedením úkonu či výkonem usnesení nastaly

neodstranitelné následky a exekučnímu správnímu orgánu by v případě vyhovění námitkám vznikla povinnost náhrady škody. O odkladném účinku námitky správní orgán vydá rozhodnutí ve formě usnesení, které se oznamuje tomu, kdo námitku podal.⁴⁰

Z praxe pracovníka orgánu vnitřní kontroly, se námitkami zpravidla orgán vnitřní kontroly nezabývá, jelikož není správním orgánem a nevydává tak žádná rozhodnutí. Dle interních aktů řízení jsou námitky postupovány příslušnému orgánu policie, který má pravomoc námitky posoudit a rozhodnout o nich.

V policejní činnosti se s takovou námitkou setkáme v případě institutu vykázání osoby, kde v ust. § 44 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky je námitka zmíněna v souvislosti s právy vykázané osoby. Tedy „*Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázáním, může proti němu na místě podat námitky, které policista uvede v potvrzení o vykázání. Policista námitky předá bez zbytečného odkladu krajskému řediteli příslušnému podle místa vykázání. Vykázaná osoba může dále do tří dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání podat příslušnému krajskému ředitelství námitky písemně.*⁴¹“ Jedná se o opravný prostředek sui generis. Krajský ředitel v konkrétním případě posoudí podmínky pro vykázání. Shledá-li, že podmínky nebyly splněny, vykázání ukončí a o této skutečnosti vyrozumí vykázanou osobu a osobu, která byla považována při realizaci za ohroženou osobu.⁴² Povinnost policisty o vyrozumění obsahu námitek proti vykázání podaných na místě vykázanou osobou je v čase běžné doby výkonu služby cestou přímého nadřízeného, dozorčí služby organizačního článku policie, nebo integrovaného operačního střediska určeného vedoucího policistu (ředitele územního odboru krajského ředitelství policie, ředitele městského nebo obvodního ředitelství policie), neurčí-li ředitel krajského ředitelství policie k posouzení námitek proti vykázání jiného vedoucího policistu. V čase mimo běžnou dobu výkonu služby postupuje ve vyrozumění vedoucího policisty jen cestou integrovaného operačního střediska. Vedoucí policista, který byl informován a

⁴⁰ Fiala, Z., Frumarová, K., Vetešník, P., Škurek, M., Horzinková, E., Novotný, V., Sovová, O., Scheu, L. Správní řád. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 632–633.

⁴¹ Ustanovení § 44 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁴² Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s.52-53; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zákon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 182-183.

bude posuzovat námitky, je povinen přijmout takové opatření, aby námitky vykázané osoby mohly být posouzeny nejpozději do tří pracovních dnů.⁴³

⁴³ Pokyn policejního prezidenta č. 181/2020, čl. 3.

5 ZÁKONNÝ ZÁKLAD ČINNOSTI VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ KONTROLY

Vnitřní kontrola Policie České republiky se při své činnosti řídí interními akty řízení vydaných Ministerstvem vnitra, policejním prezidentem a zákonnými normami právního řádu České republiky. Obecně závazné právní předpisy jsou veřejně dostupné a informační povinnost se na ně nevztahuje. Činnost odborů vnitřní kontroly (skupin vnitřní kontroly) byla a je upravena (nikoliv však výlučně) následujícími interními akty řízení: závazným pokynem policejního prezidenta č. 187/2008, o kontrole a vyřizování podání, který však pozbyl platnosti dne 31. 12. 2012, kdy jej nahradil závazným pokynem policejního prezidenta č. 230/2012, o obecné kontrole a vyřizování podání, i tento pozbyl platnosti dne 27. 02. 2018, v současné době se tedy řídíme pokynem policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání (vnitřní kontrolní řád) a nařízením Ministerstva vnitra č. 55/2003 o obecné kontrole a supervizní činnosti. Z nadsázkou můžeme říct, že nastal čas k novelizaci tohoto pokynu policejního prezidenta a z mé praxe bych se k tomu i přikláněl.

V současné době vychází vnější i vnitřní kontrola policie z níže uvedených zákonů.

Vnější kontrola začíná u občanů. Možnost se jí zúčastnit jim dává zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve svém ustanovení § 97, kde je uvedeno, že každý může upozornit na nedostatky v činnosti policie, nebo na trestné činy a přestupky policistů a zaměstnanců.

Dalším prvkem zastávajícím vnější kontrolu je Institut veřejného ochránce práv nalézající svůj právní základ v zákoně č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. Soudní moc, jako moc nezávislá, je zakotvena v čl. 81 a násl. zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Právě díky svojí nezávislosti je významným prvkem v systému vnější kontroly policie.

Právní úpravu správního soudnictví nalezneme v zákoně č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Podle této právní úpravy přichází ve vztahu k policii např. žaloba proti rozhodnutí správního orgánu, žaloba proti nečinnosti správního orgánu, žaloba proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu.

Ve vztahu k policii Nejvyšší kontrolní úřad kontroluje hospodaření policie se státním majetkem. Vzhledem k povinnostem daných policii zákonem č. 218/2000

Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kontroluje úřad přípravu návrhů na státní rozpočet, střednědobý výhled, podklady na státní závěrečný účet a rozpočtová opatření.

5.1 Vnější kontrola

Vnější kontrola Policie České republiky je takový druh kontroly, kdy kontrolující subjekt nepochází z řad Policie České republiky a Ministerstva vnitra, proto není závislý na kontrolovaném subjektu. V první řadě se jedná o kontrolu samotných občanů dle ustanovení § 97 zákona o Policii České republiky, jíž jsem popsal ve čtvrté kapitole bakalářské práce.

Občané se dále mohou domáhat ochrany před zásahy, které nemají formu rozhodnutí, ale přesto je jimi poškozena právní sféra dotčené osoby (žalobce) soudní ochranou tzv. žalobou proti nezákonnému zásahu. V praxi může jít o širokou škálu různých zásahů orgány veřejné správy, např. nezákonný policejní zásah. Ochrana před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu dle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (v našem případě Policií České republiky), je v podobě tzv. zásahové žaloby. Lhůta pro podání žaloby proti nezákonnému zásahu uplyne nejpozději do dvou měsíců ode dne, kdy se o nezákonném zásahu žalobce dozvěděl (tzv. subjektivní lhůta), avšak nejvýše do dvou let ode dne, kdy k zásahu fakticky došlo (tzv. objektivní lhůta). V obsahu žaloby může požadovat, aby soud prohlásil napadený zásah na nezákonný, případně také, aby soud zakázal žalovanému pokračovat v porušování práv a přikázal mu obnovit stav před zásahem, pokud je to možné. Tento druhý nárok, ale může být uplatněn, jenom pokud v době podání žaloby zásah nebo jeho následky stále trvají anebo hrozí jeho opakování.

Pro vznik žalobní legitimace je nezbytné naplnit taxativně podmínky uvedené v soudním řádu správním. První z podmínek je, že žalobce musí být přímo zkrácen na svých právech, přičemž ke zkrácení na právech dojde nezákonným zásahem, pokynem či donucením (dále jen „zásah“). Druhou podmínkou je, že nezákonný zásah je činěn správním orgánem a nejedná se o rozhodnutí. Další z podmínek je, že zásah byl zaměřen přímo proti žalobci nebo v jeho důsledku bylo proti němu

přímo zasaženo a zásah nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování zásahu.

Vzhledem k tomu, že termín zásah není pro účely zásahové žaloby nikde legálně definován, vychází se z pojetí právní vědy, dle níž zásahem budou obvykle aktivní úkony správních orgánů nebo jiných součástí veřejné správy v rámci výkonu veřejné moci, tzv. „správní dozor“ (např. autoritativní úkony příslušníků Policie České republiky, vojenských policistů či jiných vojáků, příslušníků Vězeňské služby a justiční stráže, příslušníků Celní správy, strážníků obecní policie, atd.), lze si však představit i jiné případy nezákonného zásahu (např. neoprávněný výkon exekuce).⁴⁴

V průběhu řízení je třeba posoudit, zdali zásah žalovaný správní orgán provedl a zda se skutečně jedná o nezákonný zásah do práv. Jedná se o tzv. pasivní procesní legitimaci v řízení o zásahové žalobě, která je upravena v ustanovení § 83 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, *„Žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.“*⁴⁵

Dále je třeba zkoumat, zda nedošlo k naplnění podmínek, které vymezují případy nepřipustnosti žaloby. To nastává, pokud se žalobce může domáhat ochrany jinými právními prostředky. Pokud daná žaloba nesplňuje zákonné podmínky, předseda senátu usnesením vyzve žalobce k opravě či odstranění vad a stanoví lhůtu pro uskutečnění. Pokud žalobce ani přes výzvu soudu vady neopraví ani neodstraní, žaloba bude soudem zamítnuta.

Ačkoliv jsem se ve své praxi s touto žalobou neseťkal, domnívám se, že na základě výše naznačeného principu vyplývá Skupině vnitřní kontroly povinnost postoupit stížnostní spisový materiál související se žalobou na dožádání

⁴⁴ JEMELKA, PODHRÁZKÝ, VETEŠNÍK, ZAVŘELOVÁ, BOHADLO a ŠURÁNEK. Soudní řád správní: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. s. 699; Blažek, T. Jirásek, J., Molek, P., Pospíšil, P., Sochorová, V., Šebek, P.: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016. § 82.

⁴⁵ Ustanovení § 83 zákona č. 150/2002 Sb., Soudní řád správní.

příslušnému soudu. Policii České republiky v tomto případě zastupuje Ministerstvo Vnitra, kterému je tento spisový materiál automaticky zpřístupněn na vyžádání.

Dílčím orgánem v systému vnější kontroly je Poslanecká sněmovna, a to na základě ustanovení § 98 odstavce 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kde je uvedeno, že *„kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a použití sledování osob a věcí podle jiného právního předpisu a rušení provozu elektronických komunikací vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomu účelu zřizuje kontrolní orgán. Kontrolní orgán se skládá z poslanců určených Poslaneckou sněmovnou.“*⁴⁶ *„Kontrolu podle odstavce 1 provádí kontrolní orgán v příslušných útvarech policie po předchozím vyrozumění ministra. Ministr předkládá kontrolnímu orgánu nejméně dvakrát ročně zprávu o použití prostředků podle odstavce 1 a dále též na jeho žádost informace o použití těchto prostředků. Tím není dotčeno právo kontrolního orgánu požadovat informace a účast na jednání kontrolního orgánu od jiných osob.“*⁴⁷ Poslanecká sněmovna za tímto účelem zřídila vlastní kontrolní orgán, který je oprávněn provádět kontrolu v daných útvarech Policie České republiky.

Jak jsem již zmínil v úvodu kapitoly, druhem vnější kontroly je i kontrola prováděná prostřednictvím Veřejného ochránce práv (dále jen „Ochránce“). Bývá označován i pojmem ombudsman. *„Definicí ombudsmana existuje celá řada. Např. je charakterizován jako „Nezávislý úředník, ustanovený proto, aby přijímal stížnosti občanů na zneužívání moci, nesprávné či pomalé jednání vládních úřadů. Provádí šetření, podává zprávy o svých zjištěních a doporučuje řešení. Ombudsman je korekčním mechanismem, který upozorňuje na právní garance, na Ústavu a na ochranu základních práv.“*⁴⁸ V zákoně č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv je v ustanovení § 1 odstavci 2 uvedeno, že jeho působnost se vztahuje i na Policii České republiky. Kontrolu Policie České republiky činí tento subjekt prováděním zejména *„systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým,*

⁴⁶ Ust. § 98 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁴⁷ Ust. § 98 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

⁴⁸ Sluková, S., Potěšil, L. a kol. Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 2017, s. 110.

*nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.*⁴⁹ Pokud v rámci své kontroly Ochránce zjistí nějakou formu nelidského či ponižujícího jednání ze strany Policie České republiky, může navrhnout opatření:

„a) zahájení řízení o přezkoumání rozhodnutí, úkonu nebo postupu úřadu, lze-li je zahájit z úřední moci,

b) provedení úkonů k odstranění nečinnosti,

c) zahájení disciplinárního nebo obdobného řízení,

d) zahájení stíhání pro trestný čin, přešupek nebo jiný správní delikt,

*e) poskytnutí náhrady škody nebo uplatnění nároku na náhradu škody.*⁵⁰

Ochránce nelze považovat za správní orgán, jelikož nevykonává působnost ve veřejné správě, ale jako nezávislý orgán dohlíží nad výkonem veřejné správy. Nemá rozhodovací pravomoc a ani možnost autoritativně vynucovat po správním orgánu splnění jeho návrhů k přijetí opatření. Není tedy možné na jeho činnost obecně vztáhnout správní řád. V řadě případů působí Ochránce neformálně, což je považováno za přednost. Jeho dalšími přednostmi jsou jednoduchost, rychlost, operativnost a bezplatnost, což umožňuje přístupnost lidem bez právního povědomí, takzvaným laikům. Otázkou je, zda bezplatností nemůže docházet ke zneužívání této instituce.⁵¹ „Navíc, na rozdíl od opravných institucí soudního typu, které působí k nápravě pouze v případech, kdy je zjištěn nesoulad s právními předpisy, může veřejný ochránce práv zjednat nápravu i tehdy, kdy jednání úřadu je po právu, ale je jinak nesprávné, nepřiměřené či nespravedlivé.“⁵² Významnou úlohou ochránce je provádět systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením. Tato působnost se vztahuje na veškerá zařízení, kde se tyto osoby nacházejí, a to dokonce i na zařízení, které jsou subjekty soukromého

⁴⁹ Ustanovení § 1 odst. 3 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv.

⁵⁰ Ustanovení § 19 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv.

⁵¹ Sluková, S., Potěšil, L. a kol. Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 111.

⁵² Sluková, S., Potěšil, L. a kol. Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 112.

práva.⁵³ Domnívám se, že Policie České republiky, tak i správní orgány nemají důvod postupovat a priori nesprávně a ve většině případů jsou ochráncem šetřené nesprávnosti výsledkem spíše neznalosti, špatným výkladem práva než úmyslem někoho poškodit. Proto vnímám práci ochránce i z té stránky, že díky jeho činnosti může Policie České republiky předcházet chybám při řešení konkrétních problémů. „*Instituci a činnost veřejného ochránce práv v České republice lze považovat za efektivní a vhodný nástroj ochrany subjektivních práv osob v rámci úkonů správních orgánů.*“⁵⁴

Dalším subjektem působícím na činnost Policie České republiky z hlediska vnější kontroly je státní zastupitelství. „*Státní zastupitelství v rozsahu, za podmínek a způsobem stanoveným zákonem vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení, zabezpečovací detence, ochranná nebo ústavní výchova, a v jiných místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda*“⁵⁵ Na základě zjištění nedodržení právních předpisů nebo zjištěné nečinnosti Policie České republiky, jako správního orgánu, je státní zástupce oprávněn podat žalobu k ochraně veřejného zájmu dle ust. § 66 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Z hlediska kontroly Policie České republiky dle soudního řádu správního může žalobu proti rozhodnutí orgánu Policie České republiky podat kdokoli, kdo byl rozhodnutím nebo nezákonným zásahem, donucením či rozhodnutím správního orgánu krácen na svých právech.⁵⁶

V případě porušení základních práv a svobod osoby zaručených ústavním pořádkem způsobeného zásahem orgánu veřejné moci je příslušnou institucí kontrolující činnost Ústavní soud, a to dle zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Nejvyšší kontrolní úřad je formou vnější kontroly, kdy jeho postavení je upraveno v čl. 97 hlavě páté zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Je nezávislou kontrolní institucí, která se zabývá kontrolou hospodaření se státním majetkem a

⁵³ Sluková, S., Potěšil, L. a kol. Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 112.

⁵⁴ Sluková, S., Potěšil, L. a kol. Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017, s. 114.

⁵⁵ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. b zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství

⁵⁶ Ustanovení § 79 a § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

tím je kontrolováno i hospodaření Policie České republiky, jako jedné ze složek státu. Podrobně jeho organizaci a působnost upravuje zákon č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý kontrolní orgán České republiky, do výkonu jeho působnosti lze proto zasahovat jedině zákonem nebo na základě zákona. Není podřízen vládě ani parlamentu. Vykonává správu ve smyslu materiálním, formálně však není úřadem správním. V soustavě orgánů státu má zcela specifické postavení. Úkolem úřadu je zkoumat kontrolované činnosti z hlediska zákonnosti, věcné správnosti, formální správnosti, jakož i z hlediska účelnosti a hospodárnosti. Nemá žádné exekutivní ani soudní pravomoci, a nemůže proto do činnosti kontrolovaných subjektů autoritativně zasahovat, např. nařizovat určitý způsob nápravy. Vykonává jen kontrolu následnou, nikoliv preventivní, to znamená, že zamýšlené operace předem neschvaluje. Všechny jimi schválené kontrolní závěry, jak pozitivní, tak i negativní se zveřejňují ve Věstníku Úřadu. Tímto způsobem se veřejnosti dostanou konkrétní informace o jejich činnosti a výsledcích kontrolovaných subjektů a osob.⁵⁷

Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) je poslední formou vnější kontroly Policie České republiky. Činnost GIBS upravuje zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, který mimo jiné taky vymezuje její úkoly. Úkolem GIBS je vyhledávat, odhalovat a prověřovat trestnou činnost bezpečnostních sborů, tj. příslušníků Policie České republiky anebo zaměstnanců České republiky zařazených k výkonu práce v Policii České republiky, celníků, příslušníků Vězeňské služby ČR, příslušníků inspekce nebo zaměstnanců daných útvarů. V rámci své kontrolní činnosti může provést zkoušku spolehlivosti, která může odhalit nebo potvrdit protiprávní jednání výše zmíněných příslušníků a zaměstnanců. Předkládá opatření proti těmto činnostem a vydává metodická doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů. Trestná činnost u uvedených sborů bývá obecně vnímána jako mimořádně nebezpečný jev, přičemž jeho nebezpečí spočívá zejména ve

⁵⁷ Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 365-366.

skutečnosti, že pachatelé mnohdy využívají znalostí a informací, které nabyli v rámci služby, práce.⁵⁸

5.2 Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrolu Policie České republiky upravuje pokyn policejního prezidenta č. 44/2018 o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání. Dalším z interních aktů řízení, který upravuje organizaci Policejního prezidia ČR je rozkaz policejního prezidenta č. 40/2014, kterým se vydává organizace Policejního prezidia ČR, kde v příloze č. 1 tohoto rozkazu se ve Čl. 2, objevuje úřad vnitřní kontroly, jehož součástí je oddělení kontroly, oddělení podání a oddělení finanční kontroly a ekonomických činností, kterou jsou organizační články v přímé působnosti policejního prezidenta.

Vnitřní kontrolu Policie České republiky rozdělujeme na obecnou kontrolu, kde se zaměřujeme především na kontrolu dodržování jak zákonných norem či vnitřních předpisů, tak i na činnost příslušníků z hlediska správnosti jejich postupu v jednotlivých případech, tak na kontrolu finanční, která se zaměřuje zejména na správnost hospodaření s majetkem a prostředky. V oblasti vnitřní kontroly jsou dále prošetřovány stížnosti na úřední postup nebo chování příslušníků Policie České republiky a prověřují se možná podezření z protiprávního jednání příslušníků.

Vnitřní kontrola Policie České republiky je prováděná na jednotlivých úrovních. Na úrovni Ministerstva vnitra, Policejního prezidia Policie České republiky a na úrovni Krajských ředitelství Policie České republiky. Jednou ze zvláštností je rozdělení vnitřní kontroly v Praze, kde mimo úroveň krajského ředitelství je vnitřní kontrola rozdělena ještě na Obvodní ředitelství policie Praha I až IV, kde jsou navíc skupiny vnitřní kontroly, které jsou podřízeny Odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy.

Z těchto úrovní kontrol by mohla vyplývat neobjektivnost, jelikož je Policie České republiky kontrolována subjekty, které jsou součástí struktury Policie České republiky. Z druhé strany je však vzít v potaz to, že právě tyto orgány vnitřní

⁵⁸ Ustanovení § 2 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.

kontroly mají největší přehled o činnosti Policie České republiky a kontrolu svých podřízených útvarů by tudíž měly vykonávat kvalifikovaně a svědomitě. Vnitřní kontrola je také prováděna na základě vztahu nadřízenosti, to znamená, že vedoucí pracovník daného útvaru kontroluje své podřízené. A následně je vedoucí pracovník pak kontrolován, respektive jeho činnost je kontrolována, jeho nadřízeným pracovníkem.

Policie České republiky je podřízena Ministerstvu Vnitra. Tato podřízenost je ovšem z hlediska Policie České republiky formou nepřímé podřízenosti a nesouvisí se zadáváním úkolů Policii České republiky nebo s nařizováním její běžné činnosti. V přímé podřízenosti k Ministerstvu Vnitra je pouze policejní prezident, který za činnost Policie České republiky odpovídá, a právě jemu může být od tohoto subjektu nařizováno plnění určitých úkolů a vydávání závazných pokynů. Ministerstvo Vnitra jako kontrolní orgán provádí přímou kontrolu nad činností policejního prezidenta a jeho náměstků. Lze tedy hovořit o přímé podřízenosti u Ministerstva Vnitra k policejnímu prezidentovi a u policejního prezidenta jako ředitele bezpečnostního sboru k Policii České republiky.

6 ODPOVĚDNOST ZA NEZÁKONNÝ ZÁSAH

Z ustanovení § 95 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky je patrné, že stát je povinen nahradit škodu způsobenou jakýmkoliv (legálním i nelegálním) postupem policie v souvislosti s plněním jejích úkolů, tj. i postupem policejního orgánu v trestním řízení. To neplatí, pokud se jedná o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala. Řada úkolů plněných policií je nutně spojena s rizikem vzniku majetkové újmy (zejména poškození věcí). Může se jednat i o dopravní nehodu, například při nezvládnutí jízdy při pronásledování pachatele nebo poškození majetku při realizaci oprávnění vstoupit do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek apod. Vzhledem k tomu, že jde o škodu způsobenou policií, může být způsobena jak policistou, tak zaměstnancem policie, vždy však při plnění úkolů policie. Výjimkou jsou případy, kdy jde o škodu, která byla způsobena zákrokem, který byl v souladu s právem a s principem přiměřenosti, proti osobě, která se dopustila protiprávního jednání, které vyvolalo tento zákrok. Náhrada škody za nehmotnou újmu zahrnuje případy, kdy policisté nebo strážníci sice žádnou věc nepoškodí, nicméně jejich postup je vyhodnocen jako protiprávní, například zasáhnou do osobní svobody při neoprávněném zajištění, nebo do svobody shromažďovací neoprávněným ukončením demonstrace.

Aplikační přednost k odpovědnosti má úprava zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Jedná se o speciální normu upravující pouze případy odpovědnosti za škodu způsobenou nelegálním postupem (nezákonným rozhodnutím). Byla-li škoda uhrazena příslušným úřadem, může ji tento úřad požadovat regresně uhradit po úřední osobě (např. policistovi či zaměstnanci policie), která ji způsobila nebo se na jejím vzniku podílela.

Za policii má povinnost poskytnout náhradu škody Ministerstvo Vnitra. Výjimkou je, pokud škoda vznikla postupem policejního orgánu v trestním řízení, tím přechází povinnost nahradit škodu na Ministerstvo Spravedlnosti.⁵⁹

⁵⁹ Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 369–374; Škoda, J., Vevera, F., Šmerda, R. Zkon o policii s komentářem. 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 316-318.

Pokud ministerstvo ve lhůtě 6 měsíců plně nevyhoví žádosti o náhradu škody (včetně toho, že jí vyhoví jen částečně) a neuspokojí tak nárok, může žalobce pokračovat podáním žaloby na Českou republiku, respektive na příslušné ministerstvo, soudu. Příslušný k rozhodnutí je Obvodní soud v Praze, v jehož obvodu se nachází sídlo daného ministerstva. V žalobě pak může být znovu požadován ten nárok, kterému ministerstvo dříve nevyhovělo. Pokud soud žalobě nevyhoví, je další možnost podat odvolání, následně mimořádné opravné prostředky nebo ústavní stížnost.

6.1 Ústavní stížnost

Nejrozsáhlejší agendu Ústavního soudu představuje bezesporu rozhodování o ústavních stížnostech fyzických a právnických osob. Takovou stížnost lze podat proti pravomocnému rozhodnutí, opatření či proti jinému zásahu orgánu veřejné moci. Například proti bezprostřednímu zákroku policisty. Ústavní stížnost se podává ve lhůtě šedesáti dnů, přičemž tato počíná běžet dnem následujícím po dni doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje. *„Ústavní stížnost lze definovat jako specifický a subsidiární prostředek k ochraně ústavně zaručených základních práv nebo svobod, kde aktivně legitimovaným subjektem může být fyzická nebo právnická osoba, pokud tvrdí, že zásahem orgánu veřejné moci (pasivně legitimovaný subjekt) bylo porušeno její subjektivní veřejné základní právo nebo svoboda. Ústavní soud je při posuzování ústavní stížnosti vázán pouze ústavními, a nikoliv běžnými zákonnými předpisy, z toho hlediska také hodnotí její důvodnost. Rozhodnutí Ústavního soudu ve věcech ústavní stížnosti nemá obecnou závaznost.“*⁶⁰

Každý návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem, ústavní stížnost nevyjímaje, musí splňovat jak obecné, tak formální a materiální náležitosti. Obecná náležitost je písemné podání návrhu, identifikace navrhovatele, identifikace věci, co je návrhem sledováno, čeho se navrhovatel domáhá, označení důkazů, pravdivé vylíčení rozhodných skutečností, návrh musí být rovněž podepsán, datován a dodán v potřebném počtu stejnopisů. Zvláštní

⁶⁰ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Ústavní stížnost. 3. aktualizované a přepracované vydání, Praha: Linde, 2005, s. 79.

náležitosti, specifické pro ústavní stížnost, jsou: směřuje proti pravomocnému rozhodnutí či jinému zásahu orgánu veřejné moci, napadané rozhodnutí či zásah orgánu veřejné moci se týká ústavním pořádkem zaručených základních práv a svobod, ústavní stížnost je podána v zákonem stanovené lhůtě, stěžovatel vyčerpал všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytl, přičemž ke stížnosti přiložil kopii rozhodnutí o posledním prostředku.⁶¹

Shledá-li Ústavní soud, že žádná ústavně zaručená práva ani svobody stěžovatele nebyly dotčeny, jde s největší pravděpodobností o zjevně neopodstatněnou ústavní stížnost. V opačném případě přejde Ústavní soud k dalšímu kroku, a sice ke zjišťování, zda se jedná o zásah ústavně přípustný či skutečně protiústavní. Zjednodušeně řečeno, Ústavní soud se dále zabývá otázkou, zda se orgán veřejné moci s ohledem na čl. 4 Listiny základních práv a svobod opíral o zákon, zda byl sledován legitimní cíl stanovený obecně čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, a je-li tomu tak, pak zda šlo o zásah v demokratické společnosti nezbytný, zda provedený zásah byl způsobilý sledovaného legitimního cíle dosáhnout a nebyla možnost uchýlit se k méně omezujícím alternativám zásahu. Pokud Ústavní soud po této proceduře (test proporcionality) dojde k závěru, že zásah nebyl v souladu s ústavním pořádkem, vysloví nálezem porušení ústavně garantovaných základních práv nebo svobod.⁶²

⁶¹ KLÍMA, K. Ústavní právo. 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. s. 678.

⁶² WAGNEROVÁ, E., DOSTÁL, M., POSPÍŠIL, I. *Zákon o Ústavním soudu s komentářem*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2007. s. 325–326.

7 STATISTIKA

V rámci této práce vycházím ze statistiky Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (dále jen „KŘP“) za roky 2019 až 2021 týkající se podání stížností a upozornění na policisty organizačně zařazené pod KŘP, tak na policisty organizačně zařazené pod Obvodní ředitelství policie Praha I až IV (dále jen „OŘP Praha I až IV“).

Počty upozornění dle ust. § 97 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky za rok 2019 bylo celkem podáno 140, nejvíce jich prověřoval Odbor vnitřní kontroly KŘP a to 49. Druhý nejvyšší počet v tomto roce obdržel ředitel OŘP Praha II v celkovém počtu 37, kde následovali ředitel OŘP Praha I v počtu 27, ředitel OŘP Praha III v počtu 17 a nejméně obdržel ředitel OŘP Praha IV v počtu 10. Stejně pořadí obdržených upozornění je vidět i v roce 2020, kde se celkový počet podání zvýšil na 169 upozornění. Nejvíce jich přibylo v tomto roce na KŘP, kde jich evidujeme v celkovém počtu 71. OŘP Praha II se upozornění zvýšily o tři na počet 40, OŘP Praha I jako jediný v tomto roce snížil podání o tři na počet 24, OŘP Praha III zvýšila podání na počet 22 a opět nejméně podání zaznamenala OŘP Praha IV i přes zvýšení na 12. V roce 2021 se opět zvýšil počet podání na celkovou výši 199 upozornění za rok. Opět nejvíce podání eviduje KŘP, kde se zvýšil počet na 105 upozornění, což tvoří větší polovinu všech upozornění za tento rok. V tomto roce druhým nejvíce podání přijalo OŘP Praha I v celkové výši 33, následovalo OŘP Praha II v počtu 30 upozornění, OŘP Praha III v celkovém počtu 21 upozornění a opět nejméně a dá se říct konstantní v této statistice je OŘP Praha IV, kde evidují 10 upozornění.

Počty stížností za rok 2019 bylo celkem podáno 353, z tohoto počtu bylo 18 stížností vyhodnoceno jako důvodné, 56 částečně důvodné, tedy z tohoto počtu vyplývá, že důvodnost stížností za tento rok byl 21 procent. Za rok 2020 bylo evidováno celkem 344 stížností, z toho bylo vyhodnoceno jako důvodné 15 stížností a 51 částečně důvodné, kdy důvodnost stížností za tento rok klesl na 19,2 procenta. V roce 2021 pokračoval pokles evidovaných stížností na celkový počet 318, z toho bylo vyhodnoceno jako důvodné jen 12 stížností a 40 částečně důvodných, proto důvodnost opět poklesla na 16,4 procenta.

Nejvíce stížností směřovalo do oblasti chování a jednání, dále na postup policistů na místě oznámení a při přijetí samotného oznámení. Nejčastějším organizačním článkem, na který směřuje nejvíce podání, je Pohotovostní motorizovaná jednotka, služba dopravní policie a místní oddělení (Služba pořádkové policie), následuje Integrované operační středisko a Odboru cizinecké policie.

Ze zmíněné statistiky lze říct, že ačkoliv počet stížností klesá, počet upozornění stoupá. Je tedy možné, že do počtu upozornění se promítl současný dopad pandemie, kdy lidé více sledují chování policistů a každou odchylku, či údajné pochybení policisty následně oznamují. Jak ukazují procenta důvodnosti je vidět, že policie tyto stížnosti řádně prověřuje a také se z nich ponaučí a zlepší kvalitu práce svých policistů. I z tohoto hlediska je stížnost na policistu možné brát jako pozitivum.

8 KAZUISTIKA

8.1 Upozornění

První případová studie vychází ze skutečného případu upozornění dle ust. § 97 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky na úřední postup a chování policistů Obvodního ředitelství policie Praha I v souvislosti se zákrokem proti osobě při shromáždění na Malostranském náměstí v Praze 1. Samotné podání paní P. Š. bylo zasláno elektronicky emailem adresované Odboru vnitřní kontroly Policejního prezidia, který věc postoupil podřízenému orgánu Odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy a následně dle obsahu podání i tento odbor věc postoupil dle věcné příslušnosti svému podřízenému orgánu skupině vnitřní kontrole cestou ředitele Obvodního ředitelství policie Praha I k přijetí vlastních opatření. Podatelku o postoupení Odbor vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy písemně vyrozuměl.

Podání paní P. Š. v rámci této práce zde budu citovat, aby mohl čtenář sám posoudit obsah upozornění. Do svého podání doslova uvedla, že *„Podle § 175 odst. 1 správního řádu podávám stížnost na chování Policie České republiky. Dne 15.7.2021 se ke mě prostřednictvím internetových stránek dostalo video, kde policisté nepřiměřeně zakročili proti občanovi. Nejenom, že zákrok byl vůči občanovi neadekvátní, vzhledem k tomu, že se prakticky nebránil byl zalehnut několika policisty a co je nejhorší, že někdo, kdo vůbec nebyl v uniformě (tudíž tzv. tajný) byl nejen agresivní a chtěl občana bít obuškem přesto, že tento se nijak nebránil. Nebýt 4 odvážlivců, kteří "tajného" odzbrojili nevím jak by napadený pán dopadl. Protože "tajný" jak je vidět na videu měl celkem pěkně napřáhnuto. Ale ještě jak si jistě na videu, na které vám posílám odkaz všimnete, tak tento rádoby policista měl jen tak bez jakéhokoli zabezpečení za krasama pistoli. To je snad proti policejnímu řádu. Policista by měl být při zákroku řádně oblečen do uniformy, a pistoli by měl mít zabezpečenou v pouzdru. Ten pan "tajný" (nazývám ho "tajný" protože nemá žádné číslo ani jméno) tu pistoli vyloženě nabízel kolemjdoucím, protože toho, že jí má jen tak za pasem by si mohl všimnout kdokoli. A opravdu nechci domyslet, co by se stalo, kdyby mu jí odcizil nějaký psychopat. Kdo by poté nesl zodpovědnost za případné ohrožení těch lidí kolem. Běhá mi mráz po zádech, když si uvědomím, co všechno si policisté mohou dovolit k občanům, kteří*

neohrožují svým chováním nikoho v okolí. To že neuposlechl výzvy je určitě špatně a policista mohl nějak zakročit. Ale toto bylo jasné selhání a to nejen toho "tajného" ale i ostatních policistů, kteří tomu přihlíželi. Bohužel toto video není jediné, které se dostává na internet. Za posledních pár měsíců se takových to nepřiměřených zákroků objevilo více. Převážně v souvislostech s tím, že si někdo nechtěl nasadit roušku. Už tenkrát mě to zlobilo, jak dokáže 5 policistů povalit na zem ženu, vedle které stojí malé dítě a jen kvůli tomu, že nemá roušku jí sedět několik minut na zádech. Ovšem tento případ mě opravdu nadzvedl ze židle, protože nejen nepřiměřenost zákroku, ale hlavně ta nezabezpečená zbraň. Za toto doufám, někdo bude potrestán.

Měla jsem za to, že než k policii někdo nastoupí, musí podstoupit nějaké psychotesty, ale asi ne, protože tento pan "tajný" by je přece nemohl udělat. Byl evidentně při zákroku agresivní.

Na pana "tajného", ve videu je to pán který má šedou mikinu a brýle a na ostatní zúčastněné policisty podávám stížnost a žádám o důkladné prošetření celého incidentu a zjednání nápravy.

V souladu s § 175 odst. 6 žádám, abych byla vyrozuměna o učiněných opatřeních."

Podání paní P. Š., které obdržel ředitel Obvodního ředitelství policie Praha I bylo dle obsahu vyhodnoceno jako upozornění dle ust. § 97 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a prošetřením byl ve smyslu ust. Čl. 32 odst. 1 písm. g) Pokynu Policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání pověřen vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly Obvodního ředitelství policie Praha I.

Ze samotného upozornění paní P. Š. vyplývá, že určitého dne se k její osobě prostřednictvím internetových stránek dostalo video, kde policisté nepřiměřeně zakročili proti občanovi. Paní P. Š. poslala současně s upozorněním i odkaz na uvedené video. Již z jejích podání je patrné, že úkonem, respektive zákrokem policistů nebyla pan P. Š. přímo dotčena, na místě v uvedenou dobu nebyla, jen vše shlédla z domova na svém počítači, kde viděla video s tímto zákrokem na cizí

osobu, kterou neznala. Z tohoto hlediska je patrné, že upozorňuje na nedostatky v činnosti policistů, které z jejího hlediska spatřuje.

Na základě uvedených skutečností vyplývajících z obsahu upozornění paní P. Š. byly pro jeho posouzení provedeny ze strany vrchního inspektora následující úkony a zajištěny materiály, jako výpis z dostupných informačních systémů Policie České republiky týkající se předmětného shromáždění na Malostranském náměstí v uvedený den. Vrchní inspektor sepsal úřední záznam k vyhodnocení kamerového záznamu, který paní P. Š. zaslala, a o kterém mluví ve svém upozornění a k vyhodnocení záznamů, které pořídili sami policisté na místě. Vyžádal stanovisko velitele opatření, který byl velen na základě příslušného rozkazu ředitele Obvodního ředitelství policie Praha I. Dále zajistil úřední záznamy o použití donucovacího prostředku příslušných policistů, kteří prováděli na místě zákrok proti uvedenému občanovi a spisový materiál, který byl evidován na základě protiprávního jednání zmíněného občana.

K postupu a jednání policistů bylo prostudováním získaných materiálu, jejich analýzou a provedeným šetřením zjištěno, že v informačním systému, ve kterém se zaznamenávají všechna oznámení na tísňovou linku 158 a události, při kterých zakročují policisté, je vedena událost související s konáním několika shromáždění na Malostranském náměstí. Velitel opatření, který měl na starost zajištění klidu a veřejného pořádku na území Obvodního ředitelství policie Praha I v souvislosti s konáním těchto shromáždění předal informaci operačnímu důstojníkovi Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, že došlo k omezení osobní svobody jedné osoby, která na místě neuposlechla výzev policistů. Osoba si po zákroku stěžovala na zranění. Osoba, proti níž byl zákrok veden má odřeny na nohou. Při použití donucovacích prostředků byly využity hmaty a chvaty. Jelikož tato osoba informovala o zranění, byla přivolána rychlá záchranná služba k případnému ošetření. Dále zde velitel zásahu uvedl informaci, že na místě je agresivní dav, který obklopil zasahující policisty a tyto slovně napadá. Z místa byla zajištěná osoba eskortována služebním vozidlem na příslušné místní oddělení policie. Při eskortě bylo služební vozidlo poškozeno účastníky shromáždění. Při zákroku došlo k napadení policisty Služby kriminální policie a vyšetřování, událost byla zadokumentována v informačním systému ETŘ. Napadený policista asistoval

policistům ve stejnokroji při služebním zákroku proti muži, který odmítal opustit vozovku. Rovněž je nutné dodat, že jednání osoby bylo vyhodnoceno Policií ČR jako protiprávní a celá věc byla řádně zadokumentována v informačním systému ETR.

Z vyžádaného stanoviska velitele opatření k této události je patrné, že policisté byli veleni k zajištění klidu a veřejného pořádku při ohlášeném shromáždění uskupení konané v Praze 1 na Malostranském náměstí. Z důvodu bezpečnosti osob, které stály při shromáždění částečně i ve vozovce, byl omezen provoz přes Malostranské náměstí, kde byl zachován průjezd náměstím, zejména pro tramvajovou dopravu a umožnění příjezdu k nedaleké nemocnici Pod Petřínem. Policisté usměrňovali aktivisty tak, aby jim nebyla způsobena újma projíždějícími vozidly ve volném jízdním pruhu. To se dařilo do doby, kdy jeden z aktivistů zastoupil cestu projíždějícímu vozidlu v průjezdném jízdním pruhu. V tu chvíli se zastavila doprava na celém náměstí. Velitelem opatření byl tento občan osloven s žádostí, aby uvolnil jízdní pruh a nebránil tak v dopravě. Tento aktivista uvedl, že je občan v odporu, jízdní pruh neuvolní. Bylo tedy velitelem opatření použito výzvy dle ust. § 10 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky se slovy „*Jménem zákona, uvolněte jízdní pruh.*“ Aktivista reagoval tím, že neuvolní a stál na místě. Bylo tedy použito opakované výzvy „*Jménem zákona, uvolněte jízdní pruh, nebo bude použito donucovacích prostředků.*“ Aktivista stále odmítal opustit místo. Vzhledem k tomu, že byl policisty zaznamenán zvuk výstražného znamení používaného záchrannou službou, učinil velitel opatření závěr, že do nedaleké nemocnice Pod Petřínem přijíždí vozidlo záchranné služby, které je blokováno neprůjezdnou dopravou na Malostranském náměstí. Bylo jím tedy rozhodnuto neprodleně o použití donucovacího prostředku dle ust. § 52 odst. 1 písm. a) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a to hmaty, kdy tlakem na levé rameno aktivisty byla snaha jej dostat ze zablokované vozovky. Tomuto se však spíral a bylo zřejmé, že je tento prostředek neúčinný a aktivista bude nadále pokračovat v protiprávním jednání. Velitel opatření tedy rozhodl, že aktivista bude na místě zajištěn dle ust. § 26 odst. 1 písm. f) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Aktivista při zajištění zvýšil svůj odpor proti provedení tohoto zákroku, a proto musely být nasazeny účinnější donucovací

prostředky k překonání aktivistova odporu. Přitom jak se aktivista intenzivně bránil, došlo k tomu, že si oddřel kolena, nohy a ruce, neboť byl v letním oblečení. Účastníci shromáždění v reakci na zajištění aktivisty obestoupili zakročující policisty, bránili jim v dokončení zákroku a eskortě aktivisty do služebního vozidla. Přitom na policisty křičeli nadávky a urážky, mnozí fyzicky napadali policisty kopáním a jiným způsobem tak, aby jim bránili v dokončení zákroku. Nakonec se zajištěného aktivistu podařilo eskortovat do služebního vozidla a převést ho na příslušné místní oddělení policie k provedení dalších potřebných úkonů s aktivistou, neboť byl podezřelý ze spáchání přestupku dle ust. § 54 odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu a přestupku dle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Provedeným šetřením vrchního inspektora skupiny vnitřní kontroly ve spisovém materiálu vedeném na příslušném místním oddělení k této události bylo zjištěno, že aktivista byl zajištěn podle zákona o Policii České republiky, jelikož byl podezřelý z přestupku dle ust. § 54 odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu tím, že jako účastník shromáždění se přesunul do vozovky a úmyslně blokoval dopravu a podezřelý ze spáchání přestupku proti veřejnému pořádku dle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a byla zde důvodná obava, že bude ve svém jednání pokračovat. Po zadokumentování protiprávního jednání aktivisty byla celá věc oznámena dle ust. § 74 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich příslušnému Úřadu Městské části Praha 1 a Magistrátu hl. m. Prahy.

Dále byly prověřeny založené záznamy policistů o použití donucovacích prostředků proti aktivistovi. Tyto záznamy byly řádně zadokumentovány a příslušní nadřízení pracovníci policistů je vyhodnotili jako oprávněné a přiměřené.

Vyhodnocením kamerového záznamu, který podatelka P. Š. zaslala v odkazu bylo zjištěno, že záznam je z Malostranského náměstí v Praze, kde je zjevné, že policisté použili donucovací prostředky v míře zákona, kdy aktivista, proti němuž policisté zakročují klade aktivní odpor. Na záznamu je zaznamenáno protiprávní jednání aktivisty. Dále byly vyhodnoceny kamerové záznamy pořízené policisty dokumentační skupiny, kteří shromáždění dokumentovali.

Po shromáždění a vyhodnocení všech podkladů vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly vyhodnotil upozornění paní P. Š., kdy pro ředitele Obvodního ředitelství policie Praha I sepíše Zprávu o prověření podání, kde shrne podání, které bylo řediteli zasláno podatelkou paní P. Š., z jakých materiálů a z jakého šetření vycházel a na závěr sepíše vyhodnocení podání. V tomto případě bylo ve vyhodnocení podání konstatováno, že postup policistů byl v souladu s interními akty řízení, jelikož v rámci výkonu služby použili dle ust. § 51, § 52 a § 53 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky donucovací prostředky hmaty, chvaty proti osobě, která se dopustila protiprávního jednání a kladla aktivní odpor při zajištění. Před použitím donucovacích prostředků bylo použito výzvy, aby osoba jménem zákona, uvolnila jízdni pruh nebo budou použity donucovací prostředky. Jak bylo zřejmé, aktivista měl možnost odejít z místa bez použití jakéhokoliv donucení ze strany Policie, záměrně však tuto možnost využít nechtěl, o čemž svědčí jeho vyjádření, neuposlechnutí výzvy a dále kladení aktivního odporu, proti zakročujícím policistům. Aktivista byl podezřelý z přestupku proti veřejnému pořádku, kterému předcházelo porušení zákona o provozu na pozemních komunikacích. O použití donucovacích prostředků byli řádně vyrozuměni určení nadřízení funkcionáři, kteří následně vyhodnotili použití donucovacích prostředků jako oprávněné a přiměřené.

Dále se v této zprávě o prověření podání vrchní inspektor věnuje upozornění podatelky P. Š., která poukazovala na policistu v civilním oděvu. Zde konstatoval, že policista v civilním oděvu je služebně zařazen u Služby kriminální policie a vyšetřování, kdy tito policisté jsou zařazeni do výstrojové normy Policie České republiky označené jako „občanské“ a při výkonu služby využívají občanského oděvu na území České republiky, což vychází z interních aktů řízení. Dále tito policisté nosí služební zbraň skrytě v pouzdře pevně umístěném na těle, což tento policista splnil. To, že při zákroku policistovi byla na chvíli vidět jeho skrytě nošená zbraň není v rozporu s žádným interním aktem řízení Policie České republiky. Proto nebylo zjištěno, že by se policisté dopustili porušení Etického Kodexu Policie České republiky nebo zdvořilosti. Dále nebylo zjištěno pochybení policistů vůči Pokynu policejního prezidenta č. 290/2017, stejnokrojový předpis a Závazného pokynu policejního prezidenta č. 156/2008, o zabezpečení, přidělování a nošení

služební zbraní, střeliva a munice v Policii České republiky. Proto vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly konstatoval, že podání bylo vyhodnoceno jako neopodstatněné a navrhl opatření. Navrhovaná opatření byla zprávu předložit řediteli Obvodního ředitelství policie Praha I, o výsledku šetření vyrozumět paní P. Š. prostřednictvím emailu na její emailovou adresu a upozornění uložit na zdejším útvaru k případnému dalšímu využití.

Následně po schválení této zprávy ředitelem vrchní inspektor vyhotoví vyrozumění o prověření podání dle ust. 97 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, kde shrne všechny body, na které podatelka P. Š. poukazuje, na tyto odpoví a seznámí jí s výsledkem vyhodnocení jejího podání. Vše musí stihnout ve lhůtě 30 dnů, což v tomto případě bylo dodrženo.

Závěrem k případové analýze lze uvést, že podatelka se odkazuje na správní řád konkrétně na § 157 odst. 1, odst. 6, kdy toto je častou chybou podatelů. Proto následné vyrozumění podatele obsahuje vysvětlení, proč se ve věci jedná o upozornění mimo provedených šetření a jakým způsobem bylo vyhodnoceno podání. Z mé praxe mohu potvrdit, že většina těchto podání přichází stejným způsobem jako v tomto případě. Upozornění, ale беру jako správný prostředek občanů jak zlepšovat činnost a dobré jméno Policie České republiky.

8.2 Stížnost

Druhá případová studie vychází ze skutečného případu stížnosti na úřední postup a chování policisty Obvodního ředitelství policie Praha I, který při prověřování oznámení podatele P. N. odmítl ukázat své služební číslo. Samotné podání pana P. N. bylo zasláno elektronicky emailem adresované Generální inspekci bezpečnostních sborů, který věc postoupil dle věcné a místní příslušnosti cestou Odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy z obsahu podání skupině vnitřní kontrole cestou ředitele Obvodního ředitelství policie Praha I k přijetí vlastních opatření. Podatele o postoupení Generální inspekce bezpečnostních sborů písemně vyrozuměla prostřednictvím uvedené e-mailové adresy.

Také v tomto případě zde uvedu originální podání podatele P. N., ve kterém uvedl tyto informace „Dobrý den, stěžuji si na jednání policisty PČR, který zasahoval na

adrese xxx dne 27. 11. xxxx v 10:02 hodin. Zakrýval si služební číslo rukou. Policistu jsem žádal o vrácení mého OP, který jsem mu poskytl cca před 2 minutami, protože jsem nechtěl být přítomen zásahu policistů a konfrontován osobně s lidmi, které kontrolovala PČR. Policista mi odmítl OP vydat a na několik žádostí mi odmítl ukázat své služební číslo. Vzhledem k tomu, že se v domě bojím a je zde moje nezletilá dcera, jednání policisty mne překvapilo. Určitě mi nepomohl a můj strach ještě zvětšil. Mimochodem, před nedávnem došlo k vykradení bytu, kde bydlím. Pokud jsem dobře viděl, neměl jsem brýle, číslo začínalo na 322?? P. N.“ V příloze tohoto podání bylo i pět černobílých fotografií zmíněného policisty.

Podání pana P. N., které obdržel ředitel Obvodního ředitelství policie Praha I bylo dle obsahu vyhodnoceno jako stížnost a bylo tak postupováno dle Čl. 31 Pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání, kde byla zkoumána dotčenost podatele, popis nevhodného chování nebo úřední postup policisty. Jelikož toto podání bylo zasláno v době pandemie, a to v její největší fázi, bylo policejním orgánem upuštěno od podmínky, že do pěti dní toto elektronické podání musí být potvrzeno písemně a podepsáno. I proto, že podatel byl již příslušnému policejnímu orgánu znám. Jedná se o takzvaného „chronického stěžovatele“ a jeho elektronická komunikace byla již v minulosti ověřena. Prošetřením byl ve smyslu ust. Čl. 32 odst. 1 písm. g) Pokynu Policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání pověřen vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly Obvodního ředitelství policie Praha I.

Ze samotné stížnosti podatele P. N. je patrné, že provedené úkony policisty se dotkly podatele, kde upozorňuje na nevhodné chování a úřední postup policisty, který se dotýkal jeho osoby.

Na základě uvedených skutečností vyplývajících z obsahu stížnosti pana P. N. byly pro její posouzení provedeny ze strany vrchního inspektora následující úkony a zajištěny materiály, jako vyjádření dotčeného policisty a jeho kolegy. Výpis z dostupných informačních systémů Policie České republiky týkající se původního oznámení podatele P. N. na tísňovou linku 158.

Postupu a jednání policisty bylo prostudováním získaných materiálu, jejich analýzou a provedeným šetřením zjištěno, že v informačním systému Policie

České republiky, je vedena událost oznámena na tísňovou linku 158 z telefonního čísla podatele P. N., kde oznámil, že na adrese jeho trvalého pobytu se pohybují cizí lidé bez roušek, čímž oznamovatel poukazuje na porušení vládních nařízení a žádá, aby policie celou věc prověřila. Na místo vyslal operační důstojník Integrovaného operačního střediska hlídku místního oddělení policie. Hlídka na místě zjistila, že vedoucí dělníků zajistí, aby se jednání dělníků již neopakovalo. Na místo byla přivolána hlídka Odboru cizinecké policie, která kontrolovala cizojazyčné dělníky. Objekt byl mimo kamerový systém městského kamerového systému.

Dotazovaní policisté, kteří byli na místě oznámení, uvedli, že nedisponovali žádným kamerovým nebo zvukovým záznamem k této události. Dotčený policista ve svém vyjádření uvedl, že v uvedený den byl vyslán se svým kolegou jako člen hlídky na uvedenou adresu, kde se údajně pohybují po domě dělníci bez roušek. Na místo se dostavili společně s kolegy z Odboru cizinecké policie. Zde se spojili s oznamovatelem panem P. N., který je pustil do domu, kde jim sdělil, že se po domě pohybují dělníci bez roušek. Jednání dělníků mu vadí a uvedl, že dělníci pracují v současné době ve sklepení. Hlídka Odboru cizinecké policie společně s kolegou dotčeného policisty pokračovali do sklepení, kde provedli kontrolu dělníků. Dotčený policista zůstal na místě s oznamovatelem P. N., kde jej vyzval k prokázání totožnosti jako oznamovatele. Pan P. N. výzvě policisty vyhověl a předložil mu občanský průkaz. Po obdržení občanského průkazu policista provedl lustraci osoby prostřednictvím mobilní platformy, která má přístup do informačních systémů Policie České republiky. Po několika sekundách se pan P. N. policisty ptal, proč ho vůbec policista lustruje. Dotčený policista mu sdělil, že má zákonné oprávnění požádat ho, jakož to oznamovatele o prokázání totožnosti. Pan P. N. mu na to odpověděl, že si totožnost měl ověřit ještě před příjezdem a požadoval doklad okamžitě vrátit. Bylo mu na to odpovězeno, že lustrace probíhá, a ještě není dokončena, že mu bude za moment doklad vrácen. Pan P. N. si okamžitě vytáhl svůj mobilní telefon a dotazoval se na služební číslo dotčeného policisty. Policista panu P. N. sdělil, že své služební číslo má viditelně umístěné na uniformě, kdy pan P. N. se svým mobilním telefonem začal pohybovat před obličejem policisty, klepaly se mu ruce a byl zjevně nervózní. Dotčený policista

pouze instinktivně ustupoval od pana P. N. Po chvíli se dokončila lustrace osoby, kdy doklad policista okamžitě vrátil panu P. N. a on beze slov odešel schody nahoru do vyšších pater domu. Dále zde dotčený policista uvedl, že lustraci v žádném případě nijak neprodlužoval, lustrace proběhla rychle v závislosti na momentální odezvy mobilního zařízení. Po odchodu pana P. N. dotčený policista se připojil k ostatním kolegům, kteří prováděli úkony ve sklepení domu.

Na základě zajištěných důkazních prostředků bylo vrchním inspektorem skupiny vnitřní kontroly sepsán Návrh na vyřízení stížnosti, který je předkládán řediteli Obvodního ředitelství policie Praha I, který tento návrh schvaluje. V elektronickém formuláři tohoto návrhu je již vygenerovaný nadpis systémem ETR, kde je doslova uvedeno „*NÁVRH na vyřízení stížnosti dle ustanovení § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu*“. Úvod tohoto návrhu obsahuje informace, jakým způsobem byla stížnost zaslána, kým byla zaslána a jakým způsobem byla přijata skupinou vnitřní kontroly. Pod tímto úvodem je odstavec, kde je doslova uvedeno „*Obsah podání byl dle § 37 zákona č. 500/2004 Sb., ve smyslu ust. § 175 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, určen jako stížnost a prošetřením byl ust. Čl. 32 odst. 1 Pokynu Policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získaných údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání ředitelem OŘP Praha I pověřen dne 11. listopadu xxxx vrchní inspektor*.“ Následuje celý obsah podání. Druhou částí tohoto návrhu je seznam zajištěných materiálů, ze kterých byla stížnost posouzena a informace použité z těchto materiálů zde byly popsány. Předposlední a hlavní část tohoto návrhu je vyhodnocení stížnosti. Zde vrchní inspektor popisuje, k jakým závěrům dospěl. Závěrem jsou navržena opatření vrchním inspektorem.

V tomto případě vyhodnocení stížnosti bylo vrchním inspektorem konstatováno, že po prošetření a vyhodnocení dané věci nebylo zjištěno porušení zdvořilosti a Etického kodexu Policie České republiky ze strany policisty v souvislosti s jednáním a vyřešením oznámení, které učinil na tísňovou linku 158 sám stěžovatel. Policista využil své oprávnění dle § 63 odst. 2 písm. j) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a vyzval stěžovatele k prokázání totožnosti. Následně policista provedl lustraci předloženého občanského průkazu stěžovatele, čímž konal v souladu se závazným Pokynem policejního prezidenta

č. 180/2012, čl. 7 odst. 3, kde je uvedeno, že „*Policista hlídkové služby plní úkoly na úseku pátrání po osobách a věcech, odhaluje, prošetřuje a vyřizuje přestupky svěřené do působnosti policie v blokovém řízení, provádí dílčí úkony v trestním řízení, ...*“ Dle čl. 3 odst. 1 Rozkazu policejního prezidenta č. 202/2015, kterým se upravuje zkušební provoz informačního systému KONTROLA 2 kontrolující pracovník (tj. policista) provede proces kontroly objektu (osoba nebo věc) na základě oprávnění mu vyplývající z právních předpisů (např. ust. § 63 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky). Po provedení této lustrace policista občanský průkaz okamžitě vrátil stěžovateli. Co se týče údajného zakrývání služebního čísla dotčeného policisty bylo konstatováno, že z fotek dodaných stěžovatelem je zřejmé, že policista je řádně ustrojen služebním stejnokrojem, na kterém je viditelná hodnost, nápis „Policie“ a služební odznak policie s identifikačním číslem policisty. Dotčený policista navíc ve svém vyjádření toto jednání popírá. Policista má dále na fotografiích zakryté dýchací cesty rouškou (respirátorem) s nápisem „Policie“. Jelikož nebyl zjištěn žádný svědek této události a nebyl zajištěn žádný kamerový nebo zvukový záznam, vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly musel konstatovat, že jednání policisty není možné prokázat. Na základě uvedených skutečností byla následně stížnosti pana P. N. vyhodnocena jako nedůvodná.

Panu P. N. byla zaslána zpráva o prošetření stížnosti, kde shrne všechny body, na které pan P. N. poukazuje, na tyto odpoví a seznámí ho s výsledkem vyhodnocení stížnosti. Vše musí stihnout ve lhůtě 60 dnů, což v tomto případě bylo dodrženo.

Nicméně pan P. N. po obdržení zprávy o prošetření stížnosti, reagoval tím, že zaslal odpověď na tento dokument, ve kterém uvedl, že „*Dobrý den, děkuji za zprávu. Dopadlo to tak, jak jsem očekával. Podle mého názoru uvedené bylo prošetřeno nesprávně odvolávám se proti němu. Policajt si zakrýval číslo a i na vyzvání mi číslo neukázal. Pokud budete prošetřovat správně, musí být závěr jiný. Pokud ne, nemá smysl ani prošetřovat. Rozhodnutí nechám na policii. Potvrzuje se: Policista policistu vždy podrží.*“

Vrchní inspektor skupiny vnitřní kontroly na podání pana P. N. sepsal stanovisko k žádosti o přešetření způsobu vyřízení stížnosti, kde se opět odkazuje na správní

řád a to konkrétně na ust. § 175 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb. V podání není vnesena žádná nová skutečnost, která by mohla být znovu prošetřena. Postup byl znovu revidován, kdy nebyly shledány ke změně původního závěru. Následně byla žádost o přešetření způsobu vyřešení podání pana P. N. se spisovým materiálem postoupen nadřízenému orgánu Odboru vnitřní kontroly Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy ve smyslu ust. Čl. 34 odst. 1 písm. b) bodu 2 Pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání. O postoupení byl P. N. řádně vyrozuměn. Nadřízený orgán věc přešetřil a své závěry uvedl do dokumentu nazvaným „Závěr prošetření způsobu vyřízení stížnosti“.

Nadřízený orgán v rámci přešetření způsobu vyřízení stížnosti na základě ust. Čl. 35 písm. c) Pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání, vyhotovil dokument nazvaný „Závěr přešetření způsobu vyřízení stížnosti“, kde v závěru konstatuje, že „V rámci přešetření způsobu vyřízení stížnosti se nadřízený správní orgán zaměřil na posouzení správnosti způsobu, kterým podřízený správní orgán stížnost vyřídil. Prostudováním spisového materiálu bylo zjištěno, že zpracovatel stížnosti v prvním stupni prověřil všechny skutečnosti uvedené ve stížnosti tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Prostudováním spisového materiálu bylo zjištěno, že zpracovatel stížnosti prošetřil všechny skutečnosti uvedené ve stížnosti tak, aby byl prošetřen stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a důvody svých závěrů ve svém vyrozumění řádně komentoval. Z těchto důvodů navrhuji došetřenou stížnost vyhodnotit jako řádně vyřízenou.“ Nadřízený orgán vyrozuměl o přešetření způsobu vyřízení stížnosti pana P. N., kde shrnul celý postup a zjištění přešetření ve lhůtě přiměřené, jak sám konstatuje ve vyrozumění, kde se odkazuje na ust. § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Na závěr nadřízený orgán ve vyrozumění pan P. N. sděluje, že „Závěrem Vám sděluji, že přešetření způsobu stížnosti dle ust. § 175 odst. 7 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, bylo využité jediné formy opravného prostředku daného uvedenou zákonnou normou. V případě, že Vaše následné podání, týkající se věci, nebude obsahovat nové, dosud neprošetřené skutečnosti, bude uloženo bez dalšího opatření.“

Závěrem k případové analýze lze říci, že vnitřní kontrola u Policie České republiky se snaží prošetřit všechna podání občanů pečlivě a dle platných zákonů, kdy nejobjektivnějším důkazem v současné době jsou kamerové a zvukové záznamy, které lze objektivně posoudit. I z tohoto důvodu v současné době jsou policisté postupně vybavováni osobními kamerami, aby své úkony zaznamenali a tím si zajistili důkaz o zákonném postupu s občany.

ZÁVĚR

Zpracovanými poznatky koncentrovanými v této bakalářské práci byl dosažen cíl vzniku uceleného souboru prostředků právní ochrany proti služebním zákrokům, především se zaměřením na činnost Policie České republiky. Základy problematiky jsou zpracovány tak, aby je bylo možno využít i pro širší veřejnost, které je ochrana před služebními zákroky především určena. V rámci zpracování teoretické části jsem našel zkušenosti z vlastní praxe, které jsem zařadil do jednotlivých kapitol a které slouží jako komplexní náhled zpracování podání policejního orgánu, včetně jeho nedostatků.

Prostudováním problematiky vyřizování podání jsem se musel vypořádat s otázkou, zda je nutné či žádoucí postupovat zcela dle zák. č. 500/2004 Sb., správní řád či nikoliv. Dle zjištěných skutečností a naznačených procesů v této práci jsem dospěl k názoru, že ve vyřizování podání panuje nejednotný postup, který je zapříčiněn různými názory pocházejících jak z akademické půdy, tak bohužel z řad osob tomuto členitému tématu zcela nezasvěcených. Z tohoto důvodu jsem přestal být příznivcem současné právní úpravy správního řádu i pokynu policejního prezidenta č. 44/2018 a navrhoval bych změnu spočívající především ve snížení administrace a celkového zjednodušení postupů při vyřizování podání. Uvedené by pak přirozeně vedlo ke sjednocení postupu napříč strukturou nejen u Policie České republiky, ale i u dalších správních orgánů mimo ni. Dalším zásadním důvodem, který přispěl k závěru, že kontrolní orgán policie nemá zcela spoléhat na institut stížnosti dle správního řádu, je fakt, že nemá charakter správního orgánu, zejména pro absenci vedení správního řízení ukončeného jednostranným správním aktem (rozhodnutím). Správní řád v tomto ohledu totiž zpravidla hovoří o správním orgánu, což navazující interní akty řízení Policie České republiky nereflektují a přikládají procesu vyřizování stížnosti stejnou závažnost (někdy i vyšší) jako řádnému správnímu řízení. Zároveň však orgánu kontroly není přiznán účinný nástroj pro okamžitou nápravu nežádoucího stavu, který by byl mnohdy efektivnější než samotné vyřizování stížnosti či upozornění. Instantní možnost projednání porušení služebních povinností orgánem vnitřní kontroly (ve srovnání s účinkem příkazního řízení na místě dle zák. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich) by pak byla nejen

účinným řešením jednání, které je v rozporu s interními akty řízení, ale snížila by přebujelý administrativní aparát a navíc by takový postup sejmul z nadřízených policistů tíhu neoblíbenosti za uloženou sankci (která by se logicky přesunula na kontrolní orgán, který již v současnosti není pro svou činnost mezi policisty oblíbený).

Z výše uvedených důvodů jsem zastáncem vyvolání změny pokynu policejního prezidenta č. 44/2018, či jeho kompletní novelizace, kde by bylo ustoupeno od odkazu na správní řád. Dle zpracované teorie se obsah správního řádu jeví spíše koncipovaný pro činnost správních orgánů, které však nejsou primárně předurčeny k služebním zákrokům, na rozdíl od Policie České republiky.

S ohledem na myšlenku novelizace vyvstala i otázka k návrhu změny zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a to konkrétně ust. § 175. Ačkoliv je z obsahu této práce zřejmé, že pro jednotlivé opravné prostředky existuje lhůta pro jejich podání, u stížnosti tomu tak není. Rovněž není určena promlčecí lhůta. Doposud se nikdo nezabýval skutečností, zda je opravdu nutné (a to vzhledem k dalším ochranným prostředkům práva naznačených v obsahu stížnosti) a žádoucí, aby takový nástroj jako stížnost nebyl objektivně omezen řádnou lhůtou (subjektivní a především objektivní). Osobně jsem toho názoru, že by takové omezení především snížilo administrativní zátěž v rámci policie a omezilo by tzv. šikanu za strany podatelů, která je zejména v době možnosti elektronického podání enormní. Na straně druhé by zajistila usnadnění pro nashromáždění důkazních prostředků (zejména výpovědi svědků a kamerové záznamy), které se při pozdějším podání (i s odstupem let) obtížněji zajišťují. Ale toto je již okrajové téma, které může sloužit jako námět na rozpracování v diplomové práci.

V závěru tedy navrhuji zlepšení pro zpracování stížností v tom smyslu, že kontrolní orgán zajistí pouze nezbytné důkazní prostředky pro možnou pozdější žalobu. V případě, že by se během tohoto procesu z důkazních prostředků zjistilo, že nedošlo k pochybení, výsledek by byl stručně konstatován ve shrnujícím úředním záznamu, který bude jako vyrozumění zaslán i podateli. Tím by se eliminoval jeden z formulářů, a to „Návrh na vyřízení stížnosti“, který je rozsáhlý a zabere pracovníkům vnitřní kontroly nejvíce času. Navíc je tento dokument dle mého názoru nadbytečný vzhledem postavení institutu stížnosti, jejíž závěrem

není exekutivní rozhodnutí, příkaz nebo usnesení. Zároveň pokud by při naznačeném procesu z důkazních prostředků vyplynulo podezření, že byl policistou nebo pracovníkem policie při výkonu služby/pracovních povinností spáchán trestný čin, podání se zajištěnými důkazy by bylo postoupeno dle věcné příslušnosti Generální inspekci bezpečnostních sborů.

V závěru lze shrnout, že i na vyhodnocené statistice je patrné, že počet důvodných stížností se snižuje. To značí, že práce orgánu vnitřní kontroly Policie České republiky, směřuje s každým podáním ke zlepšení a nejenom svých výsledků, ale i práce policistů vůči veřejnosti. Zvýšený počet upozornění v hlavním městě Praha osobně přikládám vlně pandemie COVID-19, kdy do hlavního města přijížděly davy nespokojených občanů a přibylo více demonstrací a shromáždění za rok. Osoby svou zlost pak směřovaly do řad policie, která musela svými služebními zákroky vymáhat neoblíbená opatření.

Tato bakalářská práce odpovídá právnímu stavu k 1. 3. 2022

LITERATURA

- HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část.* 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.
- HROZINKOVÁ, E., FIALA Z. *Správní právo hmotné. Obecná část.* Nakladatelství Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-353-7.
- FIALA, Z., FRUMAROVÁ, K., VETEŠNÍK, P., ŠKUREK, M., HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V., SOVOVÁ, O., SCHEU, L. *Správní řád. Praktický komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-797-6.
- JEMELKA, L. a kol. *Soudní řád správní: komentář.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-4998-8.
- KLÍMA, K. *Ústavní právo.* 3. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. ISBN 978-80-7380-173-1.
- KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-820-7.
- PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část.* Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3350-9.
- SLUKOVÁ, S., POTĚŠIL L. a kol. *Prostředky ochrany subjektivních práv ve veřejné správě – jejich systém a efektivnost.* Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-647-0.
- SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.
- ŠIMÍČEK, V. *Ústavní stížnost.* 3. aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-569-9.
- ŠKODA, J., VEVERA, F., ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem.* 2. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-447-3.
- VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-5435.
- WAGNEROVÁ, E., DOSTÁL, M., POSPÍŠIL, I. *Zákon o Ústavním soudu s komentářem.* 1. vydání. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-305-8.

ČERVENÝ, Z. in: LUKEŠ, Z. a kol. Československé správní právo. Obecná část. Praha: Panorama, 1981.

EHLERS, D. In: EHLERS, D., PÜNDER, H. (eds.). Allgemeines Verwaltungsrecht. 15. vydání. Berlín: W. de Gruyter, 2016, s. 164; Voženílek, B. K pojetí a klasifikaci forem správní činnosti. AUC Iuridica, XXVI, 1980. ISBN 9783110368352.

Zákonná úprava:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Zákon č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky.

Zákon č. 250/2016 Sb., zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Zákon. 251/2016 Sb., zákon o některých přestupcích.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

Zákon č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu.

Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.

Interní akty řízení:

Pokyn policejního prezidenta č. 44/2018, o vnitřní kontrole, získávání údajů, referenčním průzkumu a vyřizování podání.

Rozkaz policejního prezidenta č. 154/2011, o profesní etice Policie České republiky.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky.

Rozkaz policejního prezidenta č. 40/2014, kterým se vydává organizace Policejního prezidia České republiky.

Pokyn policejního prezidenta č. 181/2020, o postupu při řešení incidentů se znaky domácího násilí.

Internetový zdroj:

Beck-onilne.cz